

Březen – měsíc čtenářů

Březen – měsíc čtenářů je celostátní akce podporující a propagující četbu, pořádaná každoročně v měsíci březnu. Vznikla v roce 2009 a jejím organizátorem je Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP). Každý rok se k této akci svými aktivitami hlásí více než 400 veřejných knihoven z celé České republiky.

Březen – měsíc čtenářů navazuje na Březen – měsíc knihy (akce druhé poloviny 20. století) a Březen – měsíc internetu (akce posledních let) – vždy s významnou účastí knihoven.

Cíl akce:

- zjistit situaci s reálným ne/čtenářstvím v ČR a zjistit, proč k nám čtenáři nechodí a změnit naše prostředí, fondy, služby a sebe!
- zjistit situaci s reálným ne/čtenářstvím v ČR zjistit důvody, proč lidé nevyužívají knihovny a zlepšit nabídku služeb
- posilovat společenský význam a prestiž četby, propagovat činnost knihoven a informačních center
- nabídnout moderní služby knihoven 21. století, propojit čtenáře, organizace a instituce zabývající se četbou a čtenářstvím ke společné mediální kampani a dát o sobě vědět: ano, čteme a je nás stále hodně!
- najít partnery se vztahem a ochotou podpořit obdobnou kampaň na podporu čtení letos i v dalších letech
- nabídnout našim čtenářům a dalším návštěvníkům co největší kontakt s autory a překladateli literárních děl i odborné literatury v rámci Maratonu čtení
- pokračovat v oceňování našich nejlepších čtenářů a vybrat našeho „Čtenáře roku“.

Každý rok se v rámci Března – měsíce čtenářů koná mnoho pravidelných akcí.

Celostátní akce:

- Biblioweb – soutěže o nejlepší webové stránky knihoven
- Čtenář roku – oceňování nejlepších čtenářů knihovny
- Maraton čtení – autoři čtou svá díla v knihovnách
- Noc s Andersenem.

Další akce knihoven:

- čtenářská amnestie – v rámci této akce budou čtenářům prominuty poplatky za upomínky a zpozděné
- registrace nových čtenářů zdarma.

POZVÁNKA

Město Horšovský Týn zve všechny zájemce
k návštěvě zábavně vzdělávacího pořadu

Akademie třetího věku Horšovský Týn

- Akademie se může účastnit každý zájemce
- Účast není omezena věkem ani vzděláním
- Aktuální pořad s promítáním bude na téma:

Zábavná historie kriminálníky

Historie kriminálníky je zajímavostmi přímo protkaná. Ukážeme si počátky policejních sborů, slavné kriminálníky a jejich největší úspěchy. Dozvíte se, kdo byl slavný londýnský „Jack rozparovač“. Naše putování kriminálníckou historií zakončíme vzpomínkou na slavného Čecha, který se pokusil prodat pražskou tramvajovou linku i samotný Karlštejn.

Středa 23. března od 17:30 hod.

Městská knihovna Horšovský Týn

vstup zdarma

www.akademie3v.cz

Městská knihovna Horšovský Týn

vyhlašuje anketu o

NEJLEPŠÍ KNIHY ROKU 2021

*Napište nám, jaké knihy se vám v roce 2021
nejvíce líbily.*

*My sestavíme žebříček těch nejlepších a zveřejníme je na
našich webových stránkách a ve Zpravodaji.*

*Tipy na knihy můžete psát na email knihovna@htyn.cz,
na Facebook nebo odevzdejte vyplněný anketní lístek
v knihovně do 31. 3. 2022.*

Budete zařazeni do slosování o knižní dárek,

*Knihovnice se těší
na vaše tipy!*

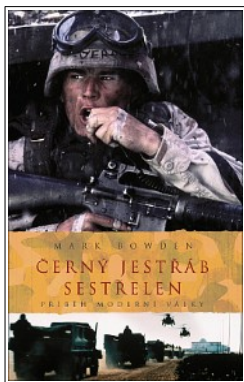

Knihy inspirované skutečnými událostmi a jejich filmové zpracování

V tomto čísle Knižního zpravodaje Vám nabídneme ukázkou některých knih, které byly inspirovány skutečnými událostmi a které mají i svoji filmovou podobu. Romány inspirované skutečnými událostmi stojí na pomezí beletrie a literatury faktu. Vypráví o osudech často historické nebo známé osobnosti, o důležitých či zajímavých událostech. Svým popisem životní cesty mají blízko k vývojovému románu, obvyklá je romantická stylizace.

Všechny uvedené knihy si můžete vypůjčit v naší knihovně.

Černý jestřáb sestřelen – Mark Bowden

Žánr: Literatura světová, Romány, Válečné

Vydáno: 2008, Academia

Překlad: Milan Váňa

Počet stran: 368

Devětadevadesát elitních amerických vojáků padlo do pasti uprostřed nepřátelského města. Když padla noc, obklíčily je tisíce střelců. Jejich ranění krváceli k smrti. Docházela jim munice, voda i zdravotnický materiál. Toto je příběh o tom, jak se tam dostali – a jak se odtamtud probjovali. Je to příběh jedné války. Černý jestřáb sestřelen vás strhne do přeplněného tržiště v srdci somálského Mogadiša spolu se speciálními silami americké armády – a vtáhne vás doprostřed nejintenzivnějšího boje amerických vojáků od války ve Vietnamu. Žurnalista Mark Bowden, nositel literární ceny, dramaticky zachycuje tento trýznivý osud očima mladých mužů, kteří ten den bojovali.

Černý jestřáb sestřelen – film

Drama / Historický / Válečný

USA / Velká Británie, 2001, 145 min

Režie: Ridley Scott

Hrají: Josh Hartnett, Ewan McGregor, Tom Sizemore, Eric Bana, William Fichtner, Ewen Bremner, Sam Shepard, Gabriel Casseus, Kim Coates, Hugh Dancy a další

Černý jestřáb sestřelen je válečný snímek, velmi volně vycházející ze stejnojmenné knihy spisovatele Marka Bowdena o událostech během vojenské operace Gothic Serpent.

Film vyobrazuje poslední bojovou akci americké operace Gothic Serpent, která se udála 3. října 1993 v somálském Mogadišu. Tato akce vešla do historie jako první bitva o Mogadišo. Film zachycuje atmosféru na americké základně před bitvou a hlavně bitvu samotnou. V této bitvě proti sobě stojí americká jednotka speciálně utvořená, aby v Mogadišu našla a zatkla vůdce jednoho z tamějších válečnických klanů, Mohameda Farrah Aidída, který se podle Američanů provinil zločiny proti lidskosti. Pod jeho velením jeho klan zabavoval dodávky jídla (součást mezinárodní humanitární pomoci) určené pro zoufale hladovou somálskou veřejnost, což způsobilo smrt hladomorem tisícům Somálců.

Americká jednotka Task Force Ranger nebyla ani po šesti týdnech schopna Aidída dopadnout, začala proto zatýkat jeho nejbližší společníky. Plánem Spojenců je zajmout Aididovy klíčové muže Eldida a Qeybdiida při jejich schůzce v Mogadišu a tím se přiblížit jeho zadržení. Je tedy připravena mise, při které mají být tito dva muži vojáky zadrženi. Zásahu se mají účastnit jak zkušení vojáci, tak nováčci, které čeká jejich první mise. Když po zahájení začínají vrtulníky nalétávat nad cílový objekt, somálští radikálové se začnou mobilizovat a spustí kulometnou palbu. Poté, co jeden z vojinů z vrtulníku vypadne, začne krvavá přestřelka v ulicích města. Jeden z vrtulníků Black Hawk je sestřelen protipancéřovou střelou. Oba jeho piloti jsou mrtví a cílem velení OSN je svolat všechny jednotky u sestřeleného vrtulníku. Bitva v ulicích však probíhá několik hodin a vyžádá si i několik dalších obětí na straně jednotek OSN.

Zajímavosti:

- Při natáčení kaskadérských scén byly místo kovových zbraní použity gumové napodobeniny karabiny Colt M4.

- Když plukovník McKnight (Tom Sizemore) říká, že Somálci budou „napumpovaní“ khatem, má na mysli tropickou rostlinu, jejíž listy se žvýkají, tím roste lidské odhodlání a snižuje se pud sebezáchovy. Díky závislosti na této droze Aidid také udržoval bojovníky v milicích, neboť noví členové se těžko sháněli.

- Film byl parodován v seriálu Simpsonovi.
- Na filmu spolupracovali také kaskadéři z České republiky.

- Celý film se natáčel v Maroku a neobjeví se v něm žádný somálský herec.

- Somálské vojáky ztvárnili členové marocké armády.

- Pro zachování běhu filmu bylo 100 hrdinů knihy „zredukováno“ na 39 nejpodstatnějších.

- Bylo natočeno 18 hodin boje.

- Všechny helikoptéry Black Hawk a Little Birds, použité

při natáčení, byly ze 160. jednotky SOAR (Special Operations Aviation Regiment) a většina jejich pilotů se skutečně zúčastnila vojenské operace v říjnu 1993. Mnoho lidí, kteří se účastnili natáčení jako členové speciální jednotky Rangers, tehdy opravdu sloužili u 3/75 Ranger Regimentu.

- Ministerstvo obrany poskytlo producentům celou četvu Army Rangers, kteří natáčeli například scény, kde vojáci rychle slaňují z helikoptéry.

- Některé záběry na monitorech za generálem Garrisonem (Sam Shepard) jsou skutečnými satelitními snímky tehdejšího ozbrojeného konfliktu v Mogadišu.

- Ke konci filmu jsou někteří američtí vojáci donuceni běžet za záchranářským konvojem bez jakéhokoliv krytí. K tomu skutečně došlo – tato nešťastná událost byla později vojáky nazvána jako „The Mogadishu Mile“ (Mogadišská míle).

Fakta:

Sikorsky UH-60 Black Hawk

UH-60 Black Hawk je americký dvoumotorový, čtyřlístý, středně těžký víceúčelový vrtulník vyráběný společností Sikorsky Aircraft. Konstrukce vrtulníku vznikla pro konkurz Utility Tactical Transport Aircraft System (UTTAS) v roce 1972, který uspořádala americká armáda. V armádě označili prototyp jako UH-60A a vybrali Black Hawk jako vítězný vrtulník programu v roce 1976. První prototyp vzletl v říjnu 1974 a sériově se stroje začaly vyrábět v roce 1979. Je užíván k vzdušným útokům, výsádkům a záchraně vojenských jednotek i civilních osob.

UH-60 je vybaven hlavním a ocasním rotorem, které jsou čtyřlísté a jsou poháněny dvěma turbohřídelovými motory General Electric T700. Vrtulník má dlouhý a nízký profil, aby splňoval požadavek armády na přepravu dopravním letadlem C-130 Hercules.

Vrtulníky UH-60 mohou provádět široké spektrum misí včetně taktického transportu vojáků, elektronického boje a letecké evakuace. VIP verze známá jako VH-60N se používá k přepravě důležitých vládních činitelů (např. členů Kongresu) nebo amerického prezidenta (volací znak „Marine One“).

Black Hawk může přepravovat 1 200 kg nákladu interně nebo 4 100 kg nákladu zavěšeného externě (UH-60L / M). Vrtulník tak dokáže při bojových operacích přepravit 11 vojáků s vybavením nebo houfnici M119 s 30 náboji a čtyřčlennou posádku. Black Hawk je vybaven pokročilou avionikou včetně navigačního systému GPS.

UH-60 může být vybaven křídelným systémem, který se nazývá ESSS (External Stores Support System). Na tato křídla mohou být upevněny externí palivové nádrže nebo různá výzbroj. Na každém křídle jsou dva závěsné body a celkově tak vrtulník dokáže nést čtyři palivové nádrže (2x 870 litrů a 2x

1700 litrů). Pod křídla může být zavěšena i výzbroj do hmotnosti 4500 kg, jako jsou rakety, řízené střely a kulomety.

Na výrobě vrtulníku se od roku 2010 do roku 2019 podílel i největší český výrobce letadel Aero Vodochody, který pro vrtulníky Black Hawk vyráběl kabiny.

Operace Gothic Serpent – Bitva v Mogadišu

Operace Gothic Serpent byla vojenská operace vedená speciálními jednotkami USA, jejíž primárním cílem bylo zajmout vojenského diktátora Mohameda Farraha Aidida. Tato operace se odehrávala v Somálsku, od srpna do října 1993 pod dohledem Joint Special Operations Command (JSOC). V rámci operace se uskutečnila i mise, při které měli být zatčeni dva Aididovi poručíci. Tato akce se stala nejvíce známou jako bitva o Mogadišo.

5. června 1993 bylo v Aididem kontrolované oblasti Mogadišu napadeno a zabito 24 pákistánských vojáků ve službách OSN a jakákoliv naděje na poklidné vyřešení konfliktu rychle zmizela. Druhý den vydala Rada bezpečnosti OSN Rozhodnutí 837 volající po zatčení a soudu těch, již nesou odpovědnost za toto napadení. Bojová letadla USA společně s vojáky OSN začala soustředěný útok na Aididovu pevnost. Aidid však nepřestával klást odpor a násilnosti mezi somálskými vojáky a jednotkami OSN se vystupňovaly. 22. srpna bylo do Somálska odveleno taktické uskupení „Task Force Ranger“ pod velením generálmajora Williama F. Garrisona, toho času velitele JSOC. Jejich misí byla sledování Aidida pod krycím jménem „Operace Gothic Serpent“. Jednotky v Mogadišu obsadily za primitivních podmínek starý hangár a stavební přívesy. Jednotky měly na místě dokonce problémy s nedostatkem pitné vody a staly se cílem časté minometné palby. Odpoledne 3. října 1993, byly jednotky informovány, že dva z Aididových vůdců se nachází v rezidenci v centru Mogadišu. Na místo bylo vysláno 19 helikoptér, 12 Humvee a 160 mužů, aby je zajali. V průběhu mise se vážně zranil voják Todd Blackburn, když minul lano během slaňování z vrtulníku MH-60 Black Hawk a zřítíl se z jednadvaceti metrů na ulici pod ním. Oba vůdci milice byli rychle zajati a spolu se zraněným Rangerem byli naloženi do konvoje Humvee. Při následném

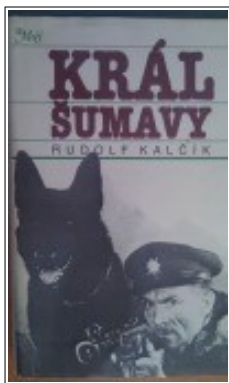
stahování byl střelou RPG sestřelen americký MH-60 Black Hawk, „Super Six One“. Oba piloti byli na místě mrtví, avšak posádka vrtulníku pád přežila a snažila se udržet pozici před postupující milicí Somálské národní aliance. Krátce na to byl sestřelen další vrtulník Black Hawk. Tento stroj se však zřítíl do části města, která byla vzdálena od hlavních bojů. Pád vrtulníku přežil pouze pilot Michael Durant. Během snahy o udržení místa nehody střídali dva členové Delta force do davu ozbrojeného střelnými zbraněmi a kameny. Oba byli nakonec zabiti, takže na místě zůstal pouze pilot, který by byl ubit davem, kdyby ho členové Aididovi milice nevzali do zajetí. Silné boje probíhaly i kolem místa dopadu prvního vrtulníku. Americké jednotky přišly k místu dopadu, ale zanedlouho byly samy obklíčeny postupující milicí Somálské národní aliance. Velitel této milice připravoval minometný útok na pozice Američanů, avšak nakonec kvůli informacím o možném ohrožení civilistů tuto akci odvolal. Během večera Američané s pomocí laserem naváděných raket a palby z helikoptér zničily pozice milice. Těžce vyzbrojený záchranný konvoj tvořený malajsijskými a pákistánskými jednotkami OSN dorazil na místo dopadu první helikoptéry dvě hodiny po půlnoci.

Rota Bravo 3. praporu 75. pluku Rangerů v Somálsku, 1993.

Z této bitvy se vyklubal nejintenzivnější boj zblízka, do jakého se vojáci USA zapojili od války ve Vietnamu. Nakonec byly sestřeleny dvě helikoptéry MH-60 Black Hawk, bylo zabito devatenáct amerických vojáků a jeden malajsijský voják ze záchranného konvoje. Odhady ztrát Somálců přesahují tisíc osob. Dva dny po skončení bojů byl při minometném útoku somálské milice zabit další americký voják. V reakci na bitvu o Mogadišo americký prezident Bill Clinton nařídil okamžité ukončení bojových operací všech zúčastněných jednotek. Následně stanovil datum stažení amerických jednotek ze somálského území na 31. březen 1994. Do roka po stažení amerických vojáků se ze Somálska stáhla také vojska OSN.

Král Šumavy – Rudolf Kalčík

Žánr: Detektivky, Krimi, Literatura česká

Vydáno: 1988, Naše vojsko

1. vydání originálu: 1960

Počet stran: 224

Příběh z poúnorového života dřevařské vesnice u bavorských hranic a ze života pohraničnicků, kteří dlouho bezvýsledně pátrají po nepolapitelném muži „Králi Šumavy“ a snaží se překazit jeho protizákonnou činnost vyplývající z nenávisti k novému politickému a státnímu zřízení.

Hlavním hrdinou je mladší strážmistr Karel Zeman, který přichází do služby v PS VB na šumavském pomezí. Román líčí s nezbytným dobovým patosem službu na západní hranici, kterou je třeba střežit proti diverzantům a emigrantům na Západ. Dozvídáme se příběh Krále Šumavy, který už roku 1926 převáděl přes hranice do Německa a také se podílel na pašerácké činnosti. Za Protektorátu se stal členem SS brigády Dirlewanger, která měla na svědomí vraždy běloruského obyvatelstva. Příslušníkovi SNB údajně utekl přes hranice do Bavorska. Mezi postavami jsou uváděna skutečná jména jako Kilián či Paleček, což byli tehdejší skuteční převaděči.

Král Šumavy – film

Krimi / Drama / Dobrodružný

Československo, 1959, 93 min

Režie: Karel Kachyňa

Hrají: Radovan Lukavský, Jiří Vala, Jiřina Švorcová, Jaroslav Marvan, Stanislav Remunda, Miloslav Holub, Jiří Holý, Ilja Prachař, Eva Jiroušková a další

Děj se odehrává v roce 1948. Hlavními hrdiny příběhu jsou strážmistr SNB Karel Zeman (Jiří Vala) a vrchní strážmistr Václav Kot (Radovan Lukavský). Film – jak se v některých pramenech chybně uvádí – nepojednává o Pohraniční stráž, která vznikla teprve později – v roce 1951. Kot vede pohraniční útvar SNB, který má v daném úseku za úkol boj proti převaděčům a osobám, které překračují státní hranici (ideologicky ve filmu označovaným za agenty) nebo přes ni pašují zboží. Převaděče musí vést člověk, který se vyzná v místní přírodě a ví, jak překonat Šumavské slatě a neutonout v nich. Proto se mu říká Král Šumavy. Strážmistr Zeman se zamiluje do prodavačky Marie Rysové (Jiřina Švorcová), jejíž manžel Pavel Rys (Stanislav Remunda) před dvěma roky smrtelně zranil automobilem chlapce a utekl do

Bavorska. Tam se připojuje ke skupině převaděčů. Při jednom překročení hranice se zaplete do přestřelky, při které je zabit příslušník SNB Cigánek (Rudolf Jelínek). Pavel Rys se rozhodne vrátit pro svoji ženu a převést ji do Bavorska. U slatě již ale čekají příslušníci SNB. V následujícím zmatku Marie Rysová utone a Pavel Rys je zastřelen. Král Šumavy unikne. Karel Zeman těžce nese smrt Marie Rysové a je odhodlán Krále dopadnout. Děj vrcholí zatčením Krále Šumavy.

Zajímavosti:

- Jiří Vala (strážmistr Karel Zeman) považoval film za své „herecké prokletí“, dokonce se o něm vyjádřil jako o titulu, který „spolkl jeho celou filmovou dráhu“.
- Filmaři měli k dispozici prostor Vojenského újezdu Dobrá voda. Močály si vytvořili uměle tím způsobem, že odpálili miny a do kráterů svedli Prášilský potok.
- Rudolf Kalčík svůj příběh o Králi Šumavy zpracoval nejdříve jako scénář pro tento film, až později jej vydal jako knihu.
- V době uvedení film zhlédly rekordní čtyři milióny diváků.

- Filmovalo se na Kvildě, močál se natáčel v místě bývalého mlýna u říčky Křemelná v zaniklé osadě Šerlův dvůr u Prášil v okrese Klatovy.
- Film byl v roce 1959 oceněn filmovou cenou kritiky.

Fakta:

Králové Šumavy

Králové Šumavy je v širším smyslu označení pro pašeráky působící v oblasti Šumavy. V užším slova smyslu se označení král Šumavy používá pro převaděče, kteří na Šumavě za komunistické éry (zejména ve 40. a 50. letech 20. století) pomáhali uprchlíkům nebo agentům západních tajných služeb proniknout přes západní hranici, skrz železnou oponu. V tom úplně nejužším smyslu je král Šumavy čestný titul pro ty nejlepší z nich. Nejznámějšími králi Šumavy byli Josef Hasil a Kilián Nowotny. V roce 2001 obdržel jeden z nejslavnějších králů Šumavy Josef Hasil od prezidenta Václava Havla Medaili Za hrdinství. V červnu 2004 nechal Kruh přátel česko-německého porozumění odhalit pomník králům Šumavy na louce u obce Františkov na Prachaticku.

Západní hranicí se za socialistického Československa označovala státní hranice s Rakouskem a západním Německem. Po nástupu komunistů v roce 1948 se pro ně tato hranice stala nebezpečnou ze dvou důvodů, prvním byl útek obyvatel na západ a druhým byl příchod západních agentů na naše území. Proto se stále více uzavírala a byla stále ostražitěji střežena. Československo-bavorská hranice na Šumavě byla jedna z nejtřeženějších hranic železné opony. V dubnu 1950 bylo vyhlášeno hraniční pásmo, které bylo široké 12 až 15 kilometrů do vnitrozemí. Vstup do pásma byl jen na povolení a platil zde zákaz pohybu. Hlavním prvkem zabezpečení státních hranic byl drátěný zátaras sestávající ze tří drátěných ostnatých plotů, který se začal budovat v roce 1951 a při ukončení prací v roce 1952 měl délku 697 235 km. V letech 1953-1956 byla dokončena elektrifikace drátěného zátarasu. V letech 1948 až 1953, kdy se pomalu uzavírala železná opona a tisíce lidí se snažilo dostat na západ, začali přechody lidí přes hranici zajišťovat převaděči. Byli to většinou domorodci, kteří oblast dobře znali a postupně si vybudovali tajné stezky v nepřístupných a bažinatých místech, které nebylo možné dobře střežit.

Jedním z nejznámějších šumavských převaděčů byl Josef Hasil, který operoval v okolí Českých Žlebů. Po roce 1948 se stal příslušníkem SNB, odkud po změně názoru na komunistickou ideologii odešel. Na Západ se díky němu dostaly desítky lidí, nakonec byl ale dopaden a poslán na devět let do mosteckých dolů. Zázrakem se mu podařilo utéct do Bavorska, odkud se na hranici vrátil. Už jako agent americké zpravodajské služby CIC pokračoval v převádění přes hranici. Zemřel v USA. Druhým známým šumavským převaděčem byl Kilián Nowotny, který pocházel ze staré šumavské pašerácké rodiny. Před rokem 1948 se věnoval pašování zboží a po převratu převádění lidí přes hranici. Po posledním přechodu zůstal na západě a zemřel v Bavorsku ve věku 71 let v roce 1977.

Desetitisíce lidí byly po roce 1948 perzekvovány, nesměly vykonávat svoji práci, byl jim zabaven majetek nebo byly vězněny. Mnoho z nich se rozhodlo Československo opustit. Hranice však byly uzavřené, a tak je museli překročit ilegálně. V tom jim pomáhali převaděči. V letech 1948-1951 odešlo ilegálně na Západ více než 25 tisíc osob a v roce 1953 dokonce více než 43 tisíc.

Trasa, po které převaděči na Šumavě převáděli občany, kteří se rozhodli uprchnout na západ, se nazývala Kanál 54. Tento název jí dali pohraničníci, kteří tento úsek střežili a snažili se převaděče i s jejich klienty dopadnout. Celá trasa na českém území byla dlouhá necelých 30 km. Začátek trasy byl nad Vimperkem a cesta pokračovala směrem k Volyňce a Medvědímu potoku. Asi po osmi kilometrech začaly nebezpečné šumavské slatě. Potom následoval výstup na Jánského horu a ke skále nad Františkem. Cesta dále vedla do sedla mezi Stanovou horou a Vysokým stolcem. Pod vrcholem Stráž nedaleko pramenů Vltavy se převaděči dostávali přes státní hranici. Na německém území museli dojít do obce Finsterau.

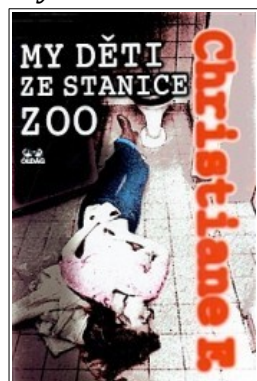
Pohraniční stráž

Pohraniční stráž (PS) byla československá ozbrojená složka, která měla na starost ostrahu a kontrolu státní hranice. Zřízena byla podle zákona o ochraně státních hranic. Její organizační začlenění se několikrát změnilo, nejdéle spadala pod ministerstvo vnitra (naposledy od roku 1972 až do svého zrušení v roce 1990). Její činnost nepostihovala hospodářskou přeshraniční kriminalitu (tu měla na starost celní stráž), ale sledovala pohyb osob okolo státní hranice. Nejostřeji svoji činnost vyvíjela na úseku hranice se SRN a Rakouskem, kde bylo vystavěno oplocení, tzv. železná opona. Oficiálně bylo cílem Pohraniční stráže bránit silám, které byly nepřátelské tehdejšímu režimu a které se snažily pronikat na území tehdejšího

Československa (např. agenti chodci). V praxi bylo hlavním cílem zabránit občanům v útěku z komunistického Československa, při čemž příslušníci neváhali použít zbraně. Pohraniční stráž za dobu své existence zavraždila stovky lidí. Před hranicí směrem do vnitrozemí se nacházelo tzv. hraniční pásmo (široké dva až 20 km), kam byl vstup povolen pouze na zvláštní povolení. Předchůdkyní Pohraniční stráže ve 30. letech byla Stráž obrany státu (SOS). Pohraniční stráž byla zřízena v roce 1951 podle vzoru sovětského pohraničního vojska. Dne 11. července toho roku schválilo Národní shromáždění zákon č. 69/1951 Sb., o ochraně státních hranic, který svěřil ochranu státní hranice do působnosti Pohraniční stráže a vybavil ji pravomocemi vojska i bezpečnostních orgánů. Příslušníky byli vojáci základní služby, v začátcích, v 50. letech až do konce let šedesátých, s prodloužením služby na 26 měsíců. Asi osm procent tvořili vojáci z povolání. Odvedenci byli vybíráni z řad prověřených vojáků, případně z členů KSČ a svazáckých funkcionářů, ale sloužili zde i běžní „politicky neangažovaní“ branci povolání k této složce vojenskými správami. Odvedenci absolvovali nejprve dvouměsíční základní výcvik s vševojskovou přípravou. Vybraní příslušníci byli následně posláni na šest měsíců do poddůstojnické školy. Již v roce vzniku PS (v roce 1951) vznikla Vojenská akademie PS přejmenovaná později na Vojenské učiliště, kde se učili poručíci PS. Hlavním úkolem pohraniční stráže bylo garantovat uzavřenost hranic. Železná opona bránila průchodu státní hranicí, a to jak z republiky, tak i do republiky. Pohraniční stráž mohla proti tzv. narušitelům hranic za stanovených podmínek použít služební zbraň. Většina narušitelů hranic tehdejšího Československa byla pohraniční stráží v úseku státní hranice zadržena. Mnoho lidí však bylo zabito. Pohraniční stráž používala též zvláště vycvičené služební psy.

Během výkonu služby v letech 1948-1989 zemřelo celkem 654 pohraničnicků, z toho většina nehodou, v některých případech i sebevraždou. Při přestřelce s uprchlíky zemřelo 10 z nich. Civilistů bylo zabito 450. Většina těchto civilistů byla neozbrojená a byla zastřelena ozbrojenými pohraničnickými.

My děti ze stanice ZOO – Christiane Vera Felscherinow, Kai Hermann & Horst Rieck

Žánr: *Literatura světová, Biografie a memoáry*

Vydáno: 2005, Oldag

Překlad: Zuzana Soukupová

Počet stran: 261

My děti ze stanice Zoo je kniha skládající se ze série reportáží, které podle výpovědi čtrnáctileté Christiane F. zaznamenané na magnetofonových páskách, sepsali novináři Kai Hermann a Horst Rieck. S dívkou Christiane si domluvili dvouhodinový rozhovor, který se protáhl na dva měsíce.

Text nejprve vycházel na pokračování v časopise Stern, v roce 1978 byl vydán knižně. Kniha byla velice úspěšná a vyšla v mnoha jazycích, často v několika vydáních. V Německu vedla k odtabuizování otázky drogově závislých mladistvých ve věku 12-15 let. Mladistvá západoberlínská narkomanka začíná vyprávění od svých šesti let, kdy se přestěhovali s rodinou na berlínské sídliště Gropiusstadt s minimem možností zábavy pro děti. Popisuje rodinné potíže vedoucí k rozvodu rodičů a první kontakt s drogami v mládežnickém klubu Dom Středu. Kniha pojednává o jejím přechodu od příležitostného užívání hašiše, LSD a uklidňujících i stimulačních léků na předpis až k těžké závislosti na heroinu a všemu, co s ní souvisí: těžké a rapidní zhoršování zdravotního stavu, snaha opatřit si peníze na dávku (žebření, krádeže, prostituce); o občasných neúspěšných pokusech zbavit se závislosti a přístupu rodičů. Nakonec je Christiana nucena se přestěhovat k příbuzným do Západního Německa. V novém prostředí úspěšně překonává závislost na heroinu a snaží se začít normální život.

V roce 2013 autorka vydala navazující knihu. V češtině dílo vyšlo pod názvem Christiane F. – Můj druhý život v roce 2014. V této knize autorka popisuje svůj život po skončení děje z první knihy až do současnosti.

My děti ze stanice Zoo – film

Drama / Životopisný

Západní Německo, 1981, 131 min (Director's Cut: 138 min)

Režie: Uli Edel

Hrají: Natja Brunckhorst, Thomas Haustein, Jens Kuphal, Rainer Woelk, Jan Georg Effler, Christiane Reichelt, Daniela Jaeger, Kerstin Richter a další

Film *My děti ze stanice Zoo* byl natočen podle stejnojmenné knihy v 80. letech. V té době byl Berlín doslova zaplněn narkomany, prostitutky a prostitutkami, byl městem nevázaným sexuálními konvencemi. Do tohoto místa přijíždí dvanáctiletá Christiane, spolu se svou sestrou, matkou, zvířaty a otcem, který se zanedlouho, kvůli násilnostem spáchaným na své manželce i dcerách, odstěhuje pryč a jeho místo nahradí potenciální partner matky. Mimo to se Christiane sžívá s novou školou a kamarády a tyto okolnosti vedou k tomu, že se dostane do „špatné party“. Byla jimi unesena, poslouchali stejnou hudbu, oblékali se zásadně jinak než ostatní, byli zhnuseni lidmi okolo a kouřili hašiš. Tato parta se začala později měnit, postupně přecházeli k braní tablet a vše končilo u nevinného šňupnutí heroinu a následovného píchání „háčka“ do žil. V té době je Christiane 14 let a začne si uvědomovat naléhavost celé situace, proto se svým přítelem podstupují několik neúspěšných odvykacích kúr...

Zajímavosti:

- Předloha hlavní hrdinky knihy i filmu Christiana F. nezvládla drogovou abstinenci a v roce 2014 již několik let opět „lítala“ v heroinové závislosti.
- Mnoho herců nemělo před natáčením žádné herecké zkušenosti. Pro většinu to také byla první i poslední role.
- „Stanice Zoo“ je berlínská zastávka, na které zemřelo na špinavých záchodech mnoho německých teenagerů v důsledku předávkování drogami.
- Mnoho lidí, kteří se objevili ve scénách na vlakovém nádraží a v Soundu, jsou opravdoví drogově závislí mladiství nebo prostitutky.
- Všechny písně, které ve filmu můžeme slyšet, napsal David Bowie.
- Film byl v roce 1981 oceněn Cenou diváků na montrealském mezinárodním filmovém festivalu (Festival des films du monde / World Film Festival) a Zlatým plátnem (Goldene Leinwand) pro nejúspěšnější film v Německu.

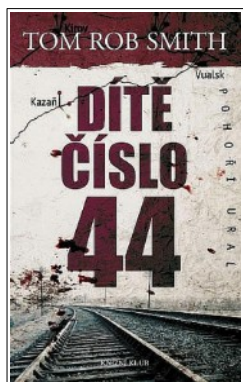
Fakta:

Christiane F.

Christiane F., celým jménem Christiane Vera Felscherinow (* 20. května 1962, Berlín) vyrostla v rodině, kde násilí a alkoholismus (v tomto případě otce) byly na pořadu dne. Když jí bylo šest let, rodina se přistěhovala do již tehdy problematického sídliště Gropiusstadt v západoberlínské čtvrti Neukölln. Při jedné příležitosti, kdy ji otec fyzicky ohrožoval, se (bezúspěšně) pokusila skočit z okna bytu v 11. patře. Rodinné problémy, zejména pak násilí proti dětem, byly v této době v Německu ještě tabu. Christiane F. neviděla východiska a dostala se ve věku dvanácti let do drogové scény. Napřed hašiš, marihuana, ve věku třinácti let se seznámila s heroinem. Aby si své dávky mohla opatřit, začala se prostituovat na nechvalně známém západoberlínském nádraží Bahnhof ZOO. Její mezitím rozvedená matka si toho všimla až o rok později. Roku 1978, ve věku šestnácti let, vypovídala Christiane F. v jednom procesu jako svědkyně. Její výpověď zaujala dva reportéry známého časopisu Stern a ti ji pozvali na dvě hodiny k rozhovoru. Z dvou hodin se staly dva měsíce a posléze autobiografické dílo, které v jistém slova smyslu zvrátilo tehdejší názory západoněmecké společnosti na mladistvé, kteří jsou závislí na drogách.

Christiane byla ve svých 14 letech poslána z Berlína do vesnice blízko Hamburku k příbuzným, kde se seznámila se svým budoucím přítelem Alexandrem, se kterým pak pár let žila v Německu – potom ji opustil. Pak pobývala asi 6 let v Řecku s dalším přítelem, kterého zde poznala. Ten ji také opustil. Po několika letech v USA se vrátila zpět do Německa. Tady žila v Kolíně a dnes je zpátky v Berlíně. V roce 1996 porodila syna, který se jmenuje Jan-Niklas Philip. Přibližně do roku 1996 se její heroinová „nemoc“ pořád opakovala a než otěhotněla, absolvovala několik léčení. V roce 2008 propadla znovu drogám a její jedenáctiletý syn jí byl odebrán. Detlef (její nejbližší přítel v době největší závislosti) žije také v Berlíně se svou přítelkyní a pracuje jako řidič autobusu. V jednom interview tvrdil, že Christiane nikdy nemiloval.

Dítě číslo 44 – Tom Rob Smith

Žánr: Literatura světová, Romány, Thrillery

Vydáno: 2009, Knižní klub

Překlad: Josef Hanzlík

Počet stran: 384

Sovětský svaz, rok 1953. Stalinův železný stisk neustále sílí. Brutální praktiky ministerstva státní bezpečnosti (MGB) nejsou žádným tajemstvím. Režim dokonce občanům přikazuje věřit, že socialistické společnosti se podařilo zcela vymýtit zločinnost. Když se u železniční trati v Moskvě najde mrtvola malého chlapce, zaskočí příslušníka MGB Lva Děmidova – válečného hrdinu, upřímně oddaného režimu – tvrzení příbuzných oběti, že šlo o vraždu. Lev splní rozkaz nadřízených a pomůže zatajit fakta, začnou v něm však hlodat pochybnosti. Brzy poté se jeho život převrátí naruby. Lva degradují a s manželkou Raisou, podezřelou ze špionáže, pošlou do zapadlého města na Urale. Ke svému překvapení Lev zjistí, že k vraždám dětí dochází i tam. Manželé si dobře uvědomují, že později je čeká mnohem tvrdší trest než pouhé vyhnanství. Snad právě proto se rozhodnou riskovat život a pátrat po vrahovi na vlastní pěst. Román *Dítě číslo 44* vychází ze skutečného případu sériového vraha Andreje Čikatila. Román s reálným pozadím nabízí kromě strhujícího kriminálního příběhu i děsivý obraz diktatury, která se drží u moci jen díky stupňovanému teroru.

Dítě číslo 44 – film

Mysteriózní / Krimi / Thriller / Drama

USA / Česko / Velká Británie / Rumunsko, 2015, 137 min (Alternativní 132 min)

Režie: Daniel Espinosa

Hrají: Tom Hardy, Noomi Rapace, Joel Kinnaman, Gary Oldman, Jason Clarke, Fares Fares a další

Lev Děmidov je válečný hrdina, jeho svědomitá práce pro sovětskou tajnou policii mu zajistila postavení, dobré bydlení pro sebe i pro rodiče a krásnou ženu. Nikdo si ale nemůže být ničím jistý, Děmidov odmítne udat svou ženu a je státní mocí ze dne na den degradován a poslán do vyhnanství. Zde narazí na vraždu, která se podobá jinému případu, označenému za nehodu. S kariérou a životem na padrť začne hledat sériového vraha. Ovšem ve stalinistickém

Sovětském svazu v 50. letech něco jako vražda oficiálně neexistuje, musí proto pátrat na vlastní pěst a tajně proti vůli režimu. Jak vyšetřování pokračuje, rozsah rituálních vražd dostává strašlivé rozměry. Přestože jakákoliv pomoc hrozí zatčením, získá nečekaného spojence. Smyčka se postupně utahuje jak kolem vraha, tak kolem hlavních hrdinů.

Zajímavosti:

- Šacování cestujících se natáčelo u obce Chrášťany na Rakovnicku, stejně jako vyskočení z vlaku. Z něj skákali kaskadéři/dvojníci na předem vybrané místo, z něž byla vykopána tvrdá zemina a byla nahrazena slámou

a dubovým listím. Rychlost vlaku v daný okamžik byla okolo 40 km/hod.

- Skladba znějící mezi osvobozením Berlína a scénou v Národním divadle je „Partyzánská píseň“, v češtině je známá pod názvem „Skal a stepí divočinou“.
- Promítání filmu bylo na základě nařízení ruského ministerstva kultury v této zemi zakázáno. Ministerstvo tento fakt zdůvodnilo, že film zkresluje historická fakta.
- Scény s Anatolijem Brodským (Jason Clarke) se podle knihy odehrávají v zimě a pod zamrzlou řekou,

což během natáčení uprostřed léta bylo technicky nemožné. Proto filmaři přizpůsobili děj knihy prostředí.

- Ve filmu se objevila i limuzína sovětské výroby, kterou v 50. letech používal ministr obrany Alexej Čepička, zeť Klementa Gottwalda.
- Film se mimo jiné natáčel v Kladně či ve studiích na Barrandově a také v pražském metru. Hollywoodští filmaři projevili zájem konkrétně o stanici Anděl, a to kvůli tomu, že nejvíce ze všech stanic připomíná moskevské metro – děj filmu je totiž situován do Moskvy 50. let. Stanice Anděl se původně jmenovala Moskevská, byla otevřena v roce 1985 a její výstavby se zúčastnili sovětsí inženýři a architekti. Současně pracovníci československého Metrostavu budovali v Moskvě stanici Pražská. Obě stanice měly představit styl stanic v "družebním" hlavním městě. Proto byla stanice Anděl vyzdobena inkrustacemi a v prostoru nástupiště byly umístěny bronzové odlitky, zobrazující soudobé tradiční motivy socialistického realismu, jako československo-sovětské přátelství, dobývání vesmíru apod. Celkový profil nástupiště této stanice je podobný střechám pravoslavných kostelů, bílá barva mramoru připomíná barvu sněhu. V Moskvě je Andělu nejpodobnější stanice metra Rinskaja. Natáčení ve stanici probíhalo ve dnech 23-25. 8. 2013 ve večerních i ranních hodinách, kdy byl přerušen provoz v úseku Smíchovské nádraží–Florenc. Dopravnímu podniku štáb uhradil ušlý zisk i náklady spojené s náhradní tramvajovou dopravou XB a výdaje na výrobu informačních nosičů. Bylo to vůbec poprvé v celé historii Prahy, kdy se kvůli natáčení omezila doprava. Filmové záběry ze stanice Anděl pak posloužily ve filmu rovnou pro stanice 3. Vstup do moskevské stanice byl vytvořen z budovy Ministerstva práce a sociálních věcí v ulici Na Poříčním právu. Vedle dveří místo květin pak umístili filmaři busty Lenina a Stalina.
- Štáb utratil za scény natáčené v České republice až půl miliardy korun. Filmovalo se v Praze a Ostravě. Další českou lokalitou, kde se film natáčel, byla továrna v Hrádku u Rokycan v Plzeňském kraji. Hodně scén se točilo na českých vlakových nádražích například v Chrástanech u Rakovníka nebo na Smíchovském nádraží. Vůbec největší davová scéna s 600 komparzisty byla natočena na pražském Hlavním nádraží.
- Některé scény byly natáčeny v Praze na Letné. Ačkoliv bylo horko, pro navození správného počasí musel štáb uměle zasněžít několik ulic a herci se procházeli v kožešinách. Dále se filmovalo také u Máchova jezera v Doksech a bývalém vojenském prostoru Ralsko. Dva dny se natáčelo rovněž v Národním muzeu na Václavském náměstí.

Fakta:

Andrej Čikatilo

Andrej Romanovič Čikatilo (Андрей Романович Чикати́ло 16. říjen 1936, Jabločnoje, Sumská oblast – 14. únor 1994, Novočerkassk) byl sovětský sériový vrah a kanibal, známý jako rostovský řezník, rudý nebo rostovský rozparovač, protože většinu svých vražd spáchal v Rostovské oblasti ruské SFSR. V letech 1978-1990 sexuálně napadl, zavraždil a zmrzačil nejméně 52 žen a dětí na území ruské SFSR, ukrajinské SSR a uzbecké SSR. Čikatilo se přiznal k 56 vraždám a v dubnu 1992 byl souzen za 53 z nich. V říjnu 1992 byl za 52 vražd odsouzen k trestu smrti, přestože Ruský nejvyšší soud v roce 1993 rozhodl, že neexistují dostatečné důkazy prokázat jeho vinu na devíti z těchto vražd. Čikatilo byl následně v únoru 1994 popraven. Části těl svých obětí jedl.

Narodil se ve vsi Jabločnoje na Ukrajině. Jeho otec byl vojákem Rudé armády, později byl zajat Němci a po konci války vězněn jako zrádce. Jeho dětství bylo traumatizující. Některé prameny uvádějí, že byl často bit za noční pomočování, podle jiných se však jednalo o časté poluce. Jeho starší bratr Stěpan se údajně stal v 10 letech obětí kanibalismu při hladomoru na Ukrajině, nebylo to ale prokázáno. Čikatilo zažil německou okupaci Ukrajiny a nálety, vypalování vesnic a střílení, což popsal jako „horory“.

S matkou se musel skrývat a jejich obydlí bylo vypáleno. Během poválečného hladomoru v letech 1946-47 trpěl hlady. Přestože v období dospívání trpěl vyloučením z kolektivu, sebenávistí a impotencí, byl vynikajícím studentem. Měl v úmyslu studovat práva v Moskvě, neuspěl ale při přijímacích zkouškách, pracoval proto jako opravář telefonů. Jeho první sexuální zkušeností byla ejakulace při potyčce s kamarádem. V roce 1963 se oženil a přes Andrejovu impotenci se mu v roce 1965 narodila dcera Ludmila a v roce 1966 syn Jurij. V roce 1971 vystudoval dálkově ruskou literaturu a do roku 1978 pracoval jako

učitel. Několikrát se v průběhu své kariéry pokusil své studenty pohlavně zneužívat, a proto byl nucen odejít a začal pracovat jako úředník v továrně. V roce 1978 se přestěhoval do menšího města Šachty poblíž Rostova, kde se dopustil první vraždy. 22. prosince téhož roku vylákal devítiletou dívku Jelenu Zakotnovovou do starého domu. Chtěl ji znásilnit, ale nepodařilo se mu dosáhnout erekce. Dívku proto uškrtil a ubodal, přičemž ejakuloval. Za tuto vraždu byl omylem zatčen a popraven muž jménem Alexandr Kravčenko, který se přiznal pod vlivem mučení. Čikatilo byl jedním z podezřelých. Kvůli neshodám s manželkou si ve městě pořídil menší stavení, kam chodil trucovat. Právě tam se našly některé stopy, včetně krevních skvrn. Čikatilo byl však členem strany, měl rodinu, vysokoškolský titul a řádné zaměstnání. Kriminalistům se jako pachatel zdál málo pravděpodobný. Další vraždu spáchal v roce 1981, kdy se pokusil o pohlavní styk s prostitutkou Larisou Tkačenkovou. Nemohl však dosáhnout erekce, prostitutka se mu začala posmívat a Čikatilo ji uškrtil. Několik vražd spáchal v roce 1982. Často čekal na autobusových či vlakových zastávkách, kde se pohybovalo velké množství prostitutek a tulaček, lákal děti nebo dospělé ženy do lesa, kde je ve vhodný okamžik zabil. Orgasmu byl schopen dosáhnout pouze při vraždě.

V roce 1983 bylo po nálezů šesti mrtvých těl zahájeno intenzivní vyšetřování, kterého se účastnilo až 200 lidí. Nejvíce nálezů však pocházelo z roku 1984, kdy mohli díky konzervačním schopnostem sněhu a zmrzlé půdy vyšetřovatelé konečně prozkoumat několik těl, která ještě nebyla v rozkladu. Těla nesla stejné znaky poškození, mnohačetné bodné rány nožem s jednou čepelí vedené do hrudníku, břicha a pohlavních orgánů, odkousnuté bradavky u žen a amputovaný penis u chlapců, vypíchnuté oči a někdy odstraněné některé menší části těl, jako např. prst, oční víčka, rty či nos. Kvůli rozdílnosti obětí, toho, že se jednalo o chlapce i dívky, a možná i pro neochotu uvěřit, že by Sovětský svaz mohl mít sériového vraha s tak velkým počtem obětí, byla tendence vyšetřování pojmout jako pátrání po gangu více pachatelů, přičemž vrah byl profilován jako homosexuál. Několik lidí bylo kvůli vraždám neprávem zatčeno, jeden dříve odsouzený sexuální delikvent spáchal v průběhu vyšetřování sebevraždu. Všichni zatčení museli být propuštěni, protože i přes jejich uvěznění vraždy pokračovaly. V roce 1984 byl pro jiné přestupky Čikatilo na krátkou dobu zatčen, odsouzen a na tři měsíce uvězněn. Po propuštění si našel práci ve městě Novočerkassk, kde pokračoval ve vraždách.

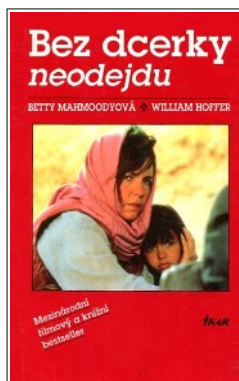
Policejní vyšetřování bylo čím dál masivnější. Svou poslední oběť, dvaadvacetiletou Světlanu Korostikovou, zavraždil 6. listopadu 1990. V té době již policie masivně hlídkovala po celé oblasti, a to jak v uniformách, tak v civilu. Po vraždě Korostikové byl Čikatilo právě policistou v civilu přistižen, jak vychází z lesa, kde se vražda odehrála. Vymlouval se prý na to, že sbíral houby, ale protože byl příliš formálně oblečen a nesl pouze nylonovou sportovní tašku, nevhodnou ke sběru hub, byl policistou legitimován. Policista později uvedl, že se mu zdál podezřelý jak svým formálním oděvem, tak faktem, že byl velice špinavý a měl na sobě i stopy krve. Kdyby jej tehdy policista také prohledal, zjistil by, že v tašce nesl uřezané prsy své oběti. Poté, co bylo v lese objeveno tělo zavražděné Korostikové, policie zaměřila svoji pozornost právě na něj a začala jej prověřovat. Bylo zjištěno, že byl již nejméně jednou v minulosti nepřímo spojován s obdobnou vraždou (v roce 1978 byl krátce před činem spatřen ve společnosti své první oběti). K tomu, aby byl býval zatčen, však chyběly potřebné důkazy. Proto jej začala policie nepřetržitě sledovat. 20. listopadu 1990 opustil svůj byt a procházel se po městě. Cestou opakovaně oslovoval cizí osamělé děti. Policie se tedy rozhodla konat a zatkla jej. Policie však měla velmi málo důkazů. Proto se policisté rozhodli namluvit mu, že je velice nemocný člověk a potřebuje pomoc, chtěli tak v něm vzbudit dojem, že nebude za svoje činy souzen, protože je šílený. Pomohl psychologický profil (tehdy ještě ojedinělý postup) vypracovaný během let honu na maniaka. Byl natolik přesný, že se Čikatilo údajně po rozhovoru s psychologem rozplakal a přiznal k vraždě celkem 56 lidí.

Soud s maniakem byl velmi sledovanou událostí. Vstup do soudní síně byl pro velký zájem povolen jen nejbližším příbuzným obětí. I těch však bylo tolik, že soudní síň byla naplněna k prasknutí. Zatímco ve vazbě se choval velmi slušně a normálně, při soudním procesu byl hrubý a patrně se snažil vyvolat dojem blázna – ukazoval své genitálie, zcela bez souvislosti vykřikoval, že není homosexuál, tvrdil, že je těhotný a že kojí. Soud byl provázen hysterickými výpady ze strany příbuzných obětí, zejména ve chvílích, kdy naturalisticky líčil otřesené vraždy a to, jak poté vařil jednotlivé části těl. Vzhledem k reálnému riziku napadení vraha otřesenými rodinnými příslušníky obětí byl Čikatilo po celou dobu soudu uzavřen v kleci. Byl odsouzen k trestu smrti, ruský prezident Boris Jelcin zamítl 4. ledna 1994 žádost o milost a 14. února 1994 byl ve věznici v Novočerkassku zastřelen střelou za pravé ucho.

Čikatilova manželka dodnes tvrdí, že o zvěřských činech svého muže neměla ani ponětí. Po manželově zatčení spolu s dětmi změnila své příjmení na Odnačeva, jak se jmenovala za svobodna.

Bez dcerky neodejdu – Betty Mahmoody & William Hoffer

Žánr: *Literatura světová, Romány, Biografie a memoáry*

Vydáno: 2002, Alpress

Překlad: Anna Thomasová

Počet stran: 408

Bez dcerky neodejdu je kniha sepsána americkou občankou Betty Mahmoody na základě skutečných událostí. Příběh se týká jejího osudu po příjezdu do Íránu, který měl být původně pouhou návštěvou. Poté, co se její íránský muž rozhodl zůstat, stala se vězeňkyní a její dcera rukojmím.

Hlavní hrdinka, Betty Mahmoody ze státu Michigan, žije ve Spojených státech v manželství s lékařem íránského původu, Mahmúdí. Spolu mají pětiletou dceru Mahtob (což v perštině znamená měsíční svit). Po islámské revoluci touží Mahmúdí po svém návratu do Íránu, jeho manželka je ale proti. Nakonec svolí k dvoutýdenní cestě do Teheránu za manželovou rodinou. V předvečer odjezdu zpět se ukáže, že se z manžela stal věznitel. Američanka se musí podřídit manželově naprosté vůli a muslimským zákonům, Mahtob nastupuje do školy. To vše na pozadí irácko-íránského konfliktu. Betty s dcerou se nakonec po osmnácti měsících daří utéct z Íránu do Turecka, posléze do Spojených států.

Bez dcerky neodejdu – film

Drama / Thriller

USA, 1991, 115 min

Režie: Brian Gilbert

Hrají: Sally Field, Alfred Molina, Sheila Rosenthal, Roshan Seth a další

Po sedmiletém, zdánlivě šťastném manželství odjíždí Američanka Betty Mahmoodyová se svým íránským mužem Sayyedem a jejich dcerkou Mahtob do manželovy vlasti. Návštěva se ale brzy mění ve vězení, neboť dosud západně orientovaný Sayyed se během pobytu mění ve fanatického fundamentalistu a nutí svou ženu, aby v Íránu zůstaly.

Fakta:

Islám

Islám (arabsky: الإسلام; al-'islām) je monoteistické abrahámovské náboženství založené na učení proroka Mohameda, náboženského a politického vůdce působícího v 7. století. Slovo islám znamená „podrobení se“ či odevzdání se Bohu (arabsky Alláh). Stoupenec islámu se nazývá muslim, což znamená „ten, kdo se podřizuje Bohu“. Počet muslimů je asi 1,8 až 2 miliardy, což z islámu činí po křesťanství druhé nejpočetnější náboženství světa.

Zakladatel islámu byl na začátku 7. století arabský obchodník Mohamed, kterého muslimové považují za posledního proroka. Muslimové věří, že Bůh Mohamedovi zjevil Korán, který společně se Sunnou (Mohamedovy činy a slova) považují za základní prameny islámu. Muslimové jsou povinni dodržovat pět pilířů islámu, tedy pět povinností, které muslimy spojují ve společenství, zahrnující jak pravidla uctívání, tak islámské právo (šaría). Dále vyvinulo tradici různorodých pravidel, která se dotýkají prakticky všech aspektů života muslima i celé společnosti, zahrnuje vše od bankovníctví, společenské solidarity, pravidel boje (džihádu) či postojů k životnímu prostředí. Islám bývá často kritizován za svou násilnou povahu ve vztahu k nevěřícím a omezování práv žen.

Írácko-íránská válka

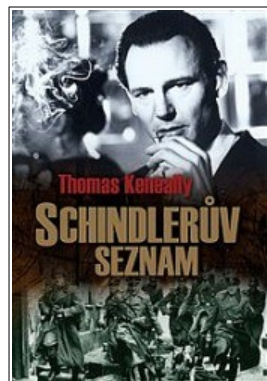
Írácko-íránská válka byl ozbrojený konflikt mezi Irákem a Íránem od září 1980 do srpna 1988. Ve své době se nazývala také jako Válka v Perském zálivu, což se později ujalo jako označení jiného konfliktu v letech 1990-91.

Válka začala 22. září 1980 invazí iráckých vojsk do Íránu a skončila 20. srpna 1988 uzavřením

příměří. Příčinou konfliktu byly historické územní nároky, obavy Saddáma Husajna z možné radikalizace utlačované šíitské většiny v důsledku íránské islámské revoluce v roce 1979, stejně jako jeho snaha nahradit Írán v pozici regionální mocnosti. Ačkoliv Irák zaútočil bez předchozího varování v očekávání snadného vítězství v revoluci rozvrácené zemi, jeho počáteční úspěchy byly rychle odraženy. Od června 1982 byl Írán v ofenzivě. V průběhu války začalo íránské námořnictvo napadat irácké tankery a další instalace přepravující iráckou ropu. Na tuto situaci reagovaly světové supervelmoci zorganizováním ozbrojených konvojů k ochraně iráckých ropných dodávek.

Obě strany utrpěly ve válce výrazné ztráty a škody. Odhaduje se, že v důsledku bojových akcí zemřelo jeden a půl milionu iráckých a íránských vojáků a civilistů. Kvůli taktice, kterou obě strany zvolily, byl tento konflikt srovnáván s první světovou válkou. Využívány byly taktiky zákopového boje, stejně jako útoků lidských vln přes ostnatý drát a minová pole. V průběhu konfliktu Irácká strana široce využívala bojové plyny, jako je yperit, proti íránským vojákům i proti kurdským civilistům během operace al-Anfal.

Schindlerův seznam – Thomas Michael Keneally

Žánr: Literatura světová, Romány, Válečné

Vydáno: 2009, Leda, Rozmluvy

Překlad: Gita Zbavitelová

Počet stran: 383

Strhující a proslulé románové zpracování osudů Oskara Schindlera – bezohledného kariéristy, válečného zbohatlíka, milovníka elegance, přepychu, alkoholu a krásných žen, jenž ve stínu osvětimských komínů našel svoji lidskost a riskoval nejen majetek, ale i vlastní život, aby nedopustil vyvraždění tisícovky „svých židů“.

Schindlerův seznam – film

Drama / Historický / Životopisný

USA, 1993, 195 min

Režie: Steven Spielberg

Scénář: Steven Zaillian

Hrají: Liam Neeson, Ben Kingsley, Ralph Fiennes, Caroline Goodall, Embeth Davidtz a další

Americký dramatický film o Oskaru Schindlerovi, německém obchodníkovi, který zachránil více než tisíc polských Židů díky jeho továrně během holokaustu. Hlavními postavami jsou Liam Neeson jako Schindler, Ralph Fiennes jako důstojník SS Amon Göth a Ben Kingsley jako Schindlerův židovský účetní Itzhak Stern.

Děj se odehrává koncem roku 1939, kdy do Krakova přijíždí Oskar Schindler, člen NSDAP a neúspěšný průmyslník, který má zásluku na získání rychlého bohatství v podobě továrny na smaltované nádoby. Uzavírá dohodu s židovskými předáky na poskytnutí finanční pomoci na odkup továrny. Ta je právě na okraji nově vzniklého krakovského ghetta. Ve své továrně zaměstnává Židy z ghetta a s jejich hledáním mu pomáhá bývalý účetní židovského původu Isaac Stern, který se snaží v továrně zaměstnat co možná největší počet lidí. Továrna prosperuje a Schindler začíná vydělávat bohatství. Novým správcem ghetta se stává Amon Göth, který má odpor nejen vůči Židům, ale i vůči životu jako takovému. Přichází den, kdy Schindlerův účetní Stern sděluje Schindlerovi, že došly peníze. Shodou okolností je to den konce války, kapitulace Německa. Němečtí vojáci, kteří mají příkaz všechny Židy zastřelit, tak nakonec neučiní a opustí továrnu. Schindler jako člen NSDAP musí uprchnout, jinak by byl souzen jako válečný zločinec. „Schindlerovi židé“ mu sepisují dobrozdání, ve kterém popisují to, jak je zachránil a všichni se pod dopis podepíší. Na památku mu dávají také zlatý prsten, který odlejí ze zlatých zubů jednoho Žida, na nějž vyryjí úryvek z talmudu: „Ten, kdo zachrání člověka, zachrání svět.“ Sanhedrin 4:5. Po velmi dojemné scéně, kdy si Schindler uvědomuje, že mohl zachránit víc lidí, kdyby prodal svoje auto, odjíždí. Druhý den přijíždí osvobozená Rudá armáda, která Židy „osvobodí“. Konec příběhu je situován do dnešního Jeruzaléma, kde je pohřben Oscar Schindler. K hrobu přicházejí přeživší Schindlerovi Židé i jejich potomci a jako

symbol úcty pokládají na jeho hrob oblázky.

Přestože Spielbergův film si nehraje na dokument, byl kritizován některými historiky (zvláště v Polsku a České republice), že především jeho druhá polovina překrucuje historická fakta (např. záchranná mise v Osvětimi, nesmyslné tvrzení, že v brněnecké továrně se žádný válečný materiál nevyrobil, přecitlivělá scéna loučení s vězni atd.), což ovšem uměleckou kvalitu a výsledný dojem z filmu nikterak nesnižuje.

Zajímavosti:

- Za Schindlerův seznam obdržel Steven Spielberg nejvyšší německé vyznamenání – Bundesverdienstkreuz mit Stern.
- Příjmy z úspěchu filmu vytvořily kapitálový základ pro americkou nadaci Survivors of the Shoah Visual History Foundation, kterou v roce 1994 založil Steven Spielberg. Jejím cílem je zaznamenat svědectví

přeživších a ostatních svědků šoa (holocaustu). Na videonahrávkách nadace shromažďuje nejenom výpovědi Židů, ale také homosexuálů, Svědků Jehovových, Romů, politických vězňů a dalších svědků hrůz druhé světové války.

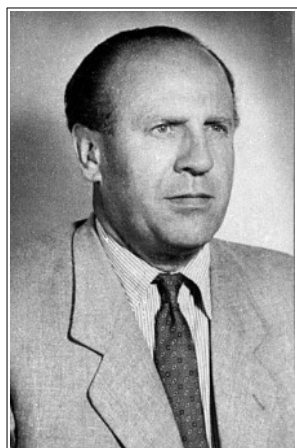
- Na Filipínách měl být film původně cenzurován, ale Spielberg to tak nenechal a tehdejší filipínský prezident Fidel Ramos cenzuru zrušil.
- Steven Spielberg se na natočení snímku připravoval 10 let.
- Podle jedné židovské tradice se projevuje úcta mrtvému položením kamínku na hrob, což vysvětluje závěrečnou scénu.
- Film je zařazen na seznamu nejvýznamnějších filmů, který vydal Vatikán v roce 1995 na přání papeže Jana Pavla II. Je zařazený do kategorie filmů, významných svou morální hodnotou.
- Americký filmový institut film v roce 2007 zvolil osmým největším filmem všech dob. V roce 2006 byl film Americkým filmovým institutem zvolen třetím nejinspirativnějším filmem všech dob. V roce 2008 byl film

zařazen Americkým filmovým institutem v kategorii „epický film“ na 3. příčku.

- Spielberg nedostal povolení filmovat v Osvětimi, scény uvnitř tábora smrti jsou tak točeny vně brány na soupravě vybudované v zrcadlovém obrazu oproti skutečnému umístění na druhé straně.
- Spielberg odmítl plat za tento film s tím, že by to byly krvavé peníze. Veškerý honorář, který by dostal, odkázal Shoah Foundation, které shromažďuje svědectví těch, kteří holokaust přežili.
- Původní ztracený seznam Schindlerových Židů byl nalezen v zavazadle se Schindlerovou písemnou pozůstalostí v roce 1999 v podkroví Schindlerova bytu v Hildesheimu, kde pobýval několik měsíců před svou smrtí roku 1974.
- Ve skutečnosti to nebyl Itzhak Stern (Ben Kingsley), který pomáhal Schindlerovi (Liam Neeson) se sestavováním seznamu židů, ale Marcel Goldberg (Mark Ivanir). Mnozí lidé však na něj vzpomínají jako na bezcharakterního člověka, který za úplatu dával na seznam i Židy, kteří tam být neměli.

Fakta:

Oskar Schindler

Oskar Schindler (28. duben 1908 Svitavy – 9. říjen 1974 Hildesheim) byl moravský obchodník německé národnosti. Schindler se narodil ve Svitavách v německé rodině pojišťovacího agenta Hanse Schindlera a jeho manželky Franzisky, rozené Luserové. Po ukončení školní docházky pracoval převážně jako cestující obchodní zástupce různých firem, občas se pokoušel podnikat. Dne 6. března 1928 se oženil s Emilií Pelzlovou. Manželství zůstalo bezdětné. Kvůli Velké hospodářské krizi v 30. letech 20. století firma, pro kterou pracoval, zkrachovala a Schindler musel několikrát změnit zaměstnání. V roce 1935 vstoupil do Henleinovy SdP. Ač byl československým občanem, začal Schindler za peníze pracovat pro německou rozvědku Abwehr. V červenci 1938 byl odhalen a zatčen, ale zanedlouho byla přijata Mnichovská dohoda a Schindler byl jakožto politický vězeň propuštěn. Po okupaci Československa vstoupil do NSDAP.

Schindler se stal správcem krakovské továrny na smaltované výrobky,

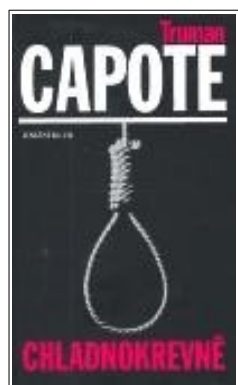
zkonfiskované židovským majitelům. V jeho továrně pracovalo okolo 1000 dělníků, z toho asi polovina byli Židé z krakovského ghetta. Postupně se stále více snažil bránit své dělníky, mezi jinými tzv. „investory“ – zámožnější Židy, kteří mu na koupení a provoz továrny půjčili peníze. Schindler vyráběl zejména pro armádu a tím se vyhnul tomu, aby jeho továrna byla jako jiné „válečně nedůležité“ provozy uzavřena. V březnu 1943 došlo k likvidaci krakovského ghetta a jeho obyvatelé vojáci násilím přesunuli do nového koncentračního tábora v Płaszowě. Schindler byl údajně svědkem tohoto teroru. V létě 1943 se domluvil s Amonem Göthem, velitelem Płaszowa, na přesunu cca 600-700 Židů do pobočného tábora u továrny, kde mohli být v relativním bezpečí před vykořisťujícími esesáky.

Na podzim 1944, kdy se blížila Rudá armáda a koncentrační tábor měl být likvidován, Schindler zorganizoval přesun necelé tisícovky svých dělníků (vč. několika malých dětí) do továrny v Brněnci (německy Brünnlitz) v tehdejší Sudetské župě, kde od jara 1944 vznikala pobočka koncentračního tábora Gross-Rosen. Zde se „Schindlerovi Židé“ (cca 700 mužů a 300 žen) spolu s totálně nasazenými Poláky až do 2. května 1945 podíleli na výrobě protiletadlové munice (muniční továrna byla v asi 20 km vzdálené Poličce). Transport do Brněnce proběhl na etapy v říjnu až listopadu 1944, přes koncentrační tábory Gross-Rosen (muži) a Osvětim (ženy), kde byli „Schindlerovi Židé“ doplněni o požadovaný počet dělníků. Počátkem ledna 1945 ještě Schindlerovi poskytli útočiště asi 110 promrzlým vězňům z transportu, který v Brněnci zastavil. Předpokládaný počet 2000 vězňů-dělníků však kvůli válečnému vývoji naplněn nebyl; včetně několika dalších menších skupinek se počet vězněných pohyboval kolem 1100. Číslo zachráněných Židů nebude nikdy zcela přesné, protože např. některé děti nebyly nikdy zapsány v žádném seznamu, někteří z vězňů opustili tábor ihned po odchodu stráží. Nicméně často uváděný počet 1200 zachráněných Židů je pravděpodobně mírně nadsazený. Poslední dochovaný seznam vězňů z dubna 1945 zahrnuje 1098 osob a také zpráva Komitétu osvobozených vězňů z 12. května 1945 zmiňuje „okolo 800 mužů a okolo 300 žen“.

Brněnec byl osvobozen 8. května roku 1945. Krátce předtím Schindler s manželkou a několika prominentními dělníky, kteří mu měli dosvědčit jeho zásluhy, opustili továrnu a zamířil k americkým liniím. Měl obavy, aby v osvobozeném Československu nebyl jakožto člen NSDAP, výrobce zbraní a bývalý informátor německé rozvědky uvězněn. Po válce proti němu bylo skutečně zavedeno trestní stíhání Mimořádným lidovým soudem v Ostravě a dodnes údajně figuruje na československém a polském seznamu válečných zločinců. Po válce Schindler nějaký čas působil v Německu, později emigroval do Argentiny, kde se snažil podnikat v chovu dobytka. V roce 1958 se vrátil do Německa. Oskar Schindler zemřel 9. října 1974 ve věku 66 let v Hildesheimu v Německu (ve filmu Schindlerův seznam bylo řečeno, že zemřel ve Frankfurtu – pravděpodobně proto, že je více známý).

V roce 2007 byl Oskar Schindler zařazen na seznam slavných rodáků Pardubického kraje. Oskar Schindler získal řadu mírových cen. Byl oceněn titulem Spravedlivý mezi národy. V Aleji Spravedlivých v Jeruzalémě zasadil svůj strom. Je pohřben na římskokatolickém hřbitově na hoře Sijón v Jeruzalémě.

Chladnokrevně – Truman Capote

Žánr: Literatura světová, Romány

Vydáno: 2006, Knižní klub

Překlad: Miroslav Jindra

Počet stran: 400

Dnes již klasická kniha Chladnokrevně vypráví reportážním stylem o bestiálním zločinu, který v roce 1959 otrásl Spojenými státy a k němuž došlo v zapadlé vesnici v Kansasu: dvojice mužů, kteří se každý z jiných důvodů dostali na šikmou plochu, tehdy povraždila čtyři členy farmářské rodiny. Autor se zabývá analýzou jejich motivů, sleduje průběh vraždy i následné detektivní pátrání a tento děsivý příběh přivádí až na samý závěr, když rekonstruuje potrestání zločinců smrtí. Capotův "román ze skutečnosti" vyšel poprvé v roce 1965 - a v té době rozpoutal v americké literatuře revoluci. Prolínáním dokumentaristického přístupu, podpořeného trpělivým sběrem autentického materiálu, s prozaickou dovedností a estetickým zřetelem totiž autor vytvořil dílo, které se stalo nejenom zneklidňujícím obrazem jednoho zločinu, ale především symbolickým poselstvím o odvrácené straně společnosti. Pro tvorbu usilující o věrné zachycení problémů a paradoxů moderního světa tak Capotova kniha otevřela zcela nové možnosti a stala se inspirací řady dalších literárních děl.

Chladnokrevně – film

Krimi / Drama

USA, 1967, 134 min

Režie: Richard Brooks

Hrají: Robert Blake, Scott Wilson, John Forsythe, Paul Stewart, Gerald S. O'Loughlin a další

Tento černobílý téměř dokumentární snímek popisuje pravdivý příběh z roku 1959. Bezcitný a protřelý recidivista, 20letý Dick Hickock, si za pobytu ve vězení naplánuje přepadení a oloupení bohatého farmáře z města Holcomb v Kansasu, Cluttera. Od spoluvězně má zaručeně pravdivé informace o 10 tisících dolarů v jeho trezoru, proto se hned po propuštění chystá vyrazit do jeho domu. Na pomoc si vezme Perryho Smithe, stejně starého chlapce z rozvrácené rodiny, který nemá sebevědomí ani vzor, proto se do jisté míry v Hickockovi zhlíží. Každý z nich sám je svým způsobem slaboch a zbabělec, spolu však získávají velkou sílu a odhodlání. Dohodnou se, že na místě nenechají žádné svědky, nakoupí předem potřebné věci na svázání a umlčení obětí. V usedlosti žádnou hotovost nenajdou a farmáře, jeho ženu, syna i dceru brutálně zavraždí. Zadrží je později náhodou, když se pokouší směnit nekryté šeky a při výsleších jeden druhého prozradí. V procesu jsou oba usvědčeni a odsouzeni k smrti oběšením.

Zajímavosti:

- Rodinné fotografie v domě jsou skutečné rodiny Clutterových.
- Režisér Richard Brooks kvůli autenticitě natáčel na místech, kde se dané události opravdu staly, včetně domu rodiny Clutterových a opravdové soudní síni s šesti členy poroty, kteří tehdy případu přihlíželi. Dokonce byl použit i kuň, kterého skutečně vlastnila Nancy Clutterová, a oprátky na konci filmu jsou rovněž skutečné.
- Dva páry očí na plakátě patří skutečným vrahům, nejsou to herci, kteří je zobrazují ve filmu.
- První americký mainstreamový film, ve kterém zazní výraz „bullshit“.
- V červnu 2008 umístil Americký filmový institut Chladnokrevně na osmé místo v žebříčku deseti nejlepších soudních dramát.

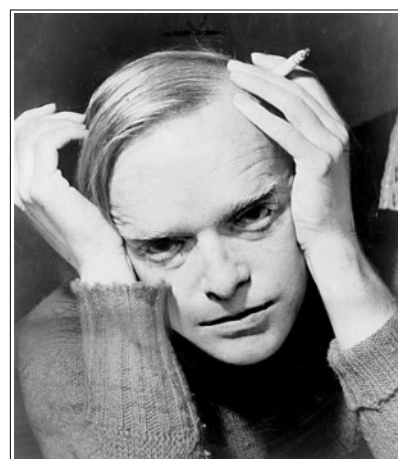
Fakta:

Truman Capote

Truman Capote vlastním jménem Truman Streckfus Persons (30. září 1924 New Orleans – 25. srpen 1984 Los Angeles) byl americký spisovatel, novinář, scenárista a herec. Proslavil se svými romány Snídaně u Tiffanyho a Chladnokrevně.

Za Capoteho mistrovské dílo bývá označován dokumentární román Chladnokrevně z roku 1965, propojující skutečný příběh s literární fikcí. Šlo o literární experiment – román faktu. Knihu psal šest let, začal v době, kdy oba vrahové byli ještě na útěku. Po uvěznění je navštívil a podařilo se mu získat jejich důvěru, byl přítomen i jejich popravě. Nasbíral přes osm tisíc stran materiálu. V jedné fázi psal sedm měsíců ve Švýcarsku v úplném osamění uprostřed hor. Byl přesvědčeným odpůrcem trestu smrti. Kniha mu přinesla celosvětovou slávu a bohatství, ale bohémský a extravagantní životní styl vyčerpával jeho tvůrčí potenciál.

Poslední roky Capoteho života byly poznamenány nadměrnou konzumací alkoholu spojenou se závislostí na lécích a omamných látkách. Prodělal několik odvykacích pobytů v léčebnách drogově závislých. V roce 1982 mu byla diagnostikována rakovina jater, která byla příčinou jeho smrti 25. srpna 1984. Zemřel v Los Angeles v domě, který patřil jeho kamarádce Joanne Carsonové.

Rodina Clutterových

V časných ranních hodinách 15. listopadu 1959 byli čtyři členové rodiny Clutterových – Herb Clutter, jeho žena Bonnie a jejich dospívající děti Nancy a Kenyon – zavražděni ve svém venkovském domě, kousek od malé farmářské komunity Holcomb, Kansas. Herbert „Herb“ Clutter byl prosperujícím

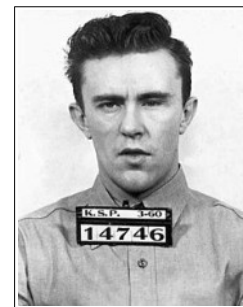

farmářem v západním Kansasu. Jeho dvě starší dcery, Eveanna a Beverly, se odstěhovaly a začaly svůj dospělý život. Jeho dvě mladší děti, Nancy (16 let) a Kenyon (15 let), byly středoškoláky. Richard „Dick“ Hickock a Perry Smith byli dva bývalí odsouzení, kteří byli nedávno podmínečně propuštěni z kansaské státní věznice. V časných ranních hodinách 15. listopadu 1959 dvojice dorazila do Holcombu, našla dům Clutterových a vešla odemčenými dveřmi, zatímco rodina spala. Po jejich probuzení je svázali, dali jim roubík, pokračovali v hledání peněz, ale našli v domě jen malou hotovost. Odhodláni nezanechat žádné svědky, krátce diskutovali, co dělat. Smith, notoricky labilní a náchylný k násilným činům v záchvatech vzteku, podřízl Herbu Clutterovi hrdlo a pak ho střelil do hlavy. Kenyon, Nancy a nakonec Bonnie Clutterová byli také zavražděni, každý jediným výstřelem z brokovnice do hlavy. Smith tvrdil, že zabránil Hickockovi ve znásilnění Nancy. Hickock a Smith odešli z místa činu s malým přenosným rádiem Kenyona Cluttera, dalekohledem patřícím Herbertu Clutterovi a méně než 50 dolary v hotovosti.

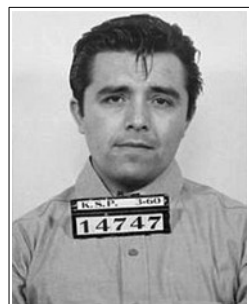
- Herbert William „Herb“ Clutter (24. května 1911 – 15. listopadu 1959), věk 48 let.
- Bonnie Mae Fox Clutter (7. ledna 1914 – 15. listopadu 1959), 45 let, Herbova manželka.
- Nancy Mae Clutter (2. ledna 1943 – 15. listopadu 1959) byla 16letá dcera Herba a Bonnie Clutterových. Byla nejmladší ze tří dcer Clutterových. Jako studentka byla premiantka. Pravidelně navštěvovala kostel. Mezi její zájmy patřila jízda na koni, pečení a pomoc mladším dětem. V noci, kdy došlo k vraždám, byla Nancy svázána provazem a zabita ve své posteli, výstřelem z brokovnice do hlavy. Je sporné, zda byla zavražděna Smithem nebo Hickockem.
- Kenyon Neal Clutter (28. srpna 1944 – 15. listopadu 1959), 15 let, byl nejmladším dítětem a jediným synem Herba a Bonnie Clutterových. Úřady našly Kenyona na gauči; byl svázán, měl roubík a byl střelen do hlavy. Kenyon byl zabit Perry Smithem.

Richard Hickock

Richard Hickock se narodil 6. června 1931 v Kansas City farmářům Walteru a Eunice Hickock. Zranění hlavy z vážné automobilové nehody v roce 1950 zanechalo Hickocka znetvořeného, takže jeho obličej byl mírně nakřivo a jeho oči byly asymetrické. Podle jeho bratra Waltera ho nehoda „málem zabila“ a také ho změnila. Poté, co byl propuštěn z nemocnice, Hickock zůstal s nemocničními účty a rostoucími dluhy. Prošel několika manuálními pracemi, pracoval jako dělník na železnici, mechanik a řidič sanitky a zároveň vypisoval nekryté šeky a páchal drobné krádeže. Nakonec v březnu 1958, ve věku 26 let, dostal Hickock svůj první trest, byl uvězněn ve státní věznici v Kansasu za krádež pušky. Během výkonu trestu odnětí svobody se Hickock setkal se spoluvězni Perrym Smithem a Floydem Wellsem, z nichž druhý dříve pracoval pro rodinu Clutterových. Wells řekl Hickockovi o blahobytu rodinného patriarchy Herberta Cluttera, že Clutter má ve svém domě trezor obsahující 10 000 dolarů. Hickock a Smith vymysleli plán, jak okrást rodinu Clutterových. Hickock byl propuštěn z vězení v srpnu 1959, poté, co si odseděl sedmáct měsíců. Po propuštění z vězení dostal práci v karosárně v Olathe v Kansasu a snažil se žít poctivý život; brzy poté však kontaktoval Smitha. Alvin Dewey, hlavní vyšetřovatel případu, u soudu vypověděl, že Hickock ve svém přiznání trval na tom, že Smith provedl všechny vraždy. Smith však nejprve tvrdil, že Hickock zabil dvě ženy, ale později tvrdil, že je zastřelil sám.

Perry Edward Smith

Perry Edward Smith (27. říjen 1928 – 14. duben 1965) se narodil v Huntingtonu, Nevada, nyní opuštěné komunitě v Elko County. Jeho rodiče, Florence Julia „Flo“ Buckskin a John „Tex“ Smith, byli umělci rodea. Rodina se v roce 1929 přestěhovala do Juneau na Aljašce, kde si starší Smith destiloval nelegální whisky. Smithův otec týral svou ženu a čtyři děti a v roce 1935 ho jeho žena opustila a vzala děti s sebou do San Francisca v Kalifornii. Smith a jeho sourozenci byli zpočátku vychováni svou matkou alkoholičkou Flo. Poté, co Flo zemřela na udušení vlastními zvrátky, když mu bylo 13, byl on a jeho sourozenci umístěni do katolického sirotčince, kde ho jeptišky údajně fyzicky i emocionálně týraly pro jeho celoživotní problém chronického pomočování v důsledku podvýživy. Byl také umístěn do sirotčince Armády spásy, kde se ho údajně pokusil jeden z domovníků utopit. Ve svém dospívání se Smith znovu setkal se svým otcem Texem a společně žili potulný život. Smith také strávil čas v různých věznicích pro mladistvé poté, co se připojil k pouličnímu gangu a zapletl se do drobné kriminality. Ve věku 16 let vstoupil Smith do United States Merchant Marine.

V roce 1948 vstoupil do armády Spojených států, kde sloužil v korejské válce. Smith zůstal nějakou dobu s přítelem z armády v oblasti Tacoma, kde byl zaměstnán jako autolakýrník. Za jednu ze svých prvních výplat si Smith koupil motorku. Při jízdě kvůli nepřízní počasí ztratil kontrolu nad řízením. Smith při nehodě málem zemřel a strávil šest měsíců v nemocnici v Bellinghamu. Kvůli těžkým zraněním měl trvale postižené nohy a po zbytek života trpěl chronickými bolestmi nohou. Kvůli bolestem konzumoval nadměrné množství aspirinu. Perry Smith a Richard Hickock se poprvé setkali ve státní věznici v Kansasu v Lansingu. Smith byl nakonec podmíněčně propuštěn.

Přestože Smith měl pouze základní školní vzdělání, udržoval si silný zájem o umění, literaturu a hudbu. Jeho drsná minulost týkající se jeho rodiny a hrubé dětství ho vedly k tomu, že byl lidem poněkud vzdálen. Hodně četl a během svého pobytu v cele smrti psal básně a maloval obrázky pro ostatní vězně z fotografií jejich rodinných příslušníků.

Oba obžalovaní během procesu odmítli vypovídat. Hickock a Smith byli zatčeni v Las Vegas v Nevadě 30. prosince 1959 za vraždy rodiny Clutterových, za které byli oba souzeni a shledáni vinnými. Hickock a Smith byli popraveni oběšením ve státní věznici v Kansasu 14. dubna 1965. Hickock byl popraven jako první a byl prohlášen za mrtvého ve 12:41; Smith následoval krátce poté a byl prohlášen za mrtvého v 1:19 ráno.

Šarlatán – Josef Klíma & Marek Epstein

Žánr: Romány, Literatura česká, Biografie a memoáry

Vydáno: 2020, Kalibr

Počet stran: 224

Josef Klíma převedl do knižní podoby scénář Marka Epsteina – Šarlatán. Vzniklo tak strhující životopisné drama Jana Mikoláška, muže s léčitelskými schopnostmi. Příběh vznikl podle skutečné události. Na Mikoláška se obracely tisíce lidí s žádostí o pomoc, včetně osobností politického a kulturního života. I když léčitel neměl medicínské vzdělání, dovedl jim chorobu diagnostikovat a pomocí bylin vyléčit.

Šarlatán – film

Životopisný / Drama

Česko / Irsko / Polsko / Slovensko, 2020, 118 min

Režie: Agnieszka Holland

Hrají: Ivan Trojan, Josef Trojan, Juraj Loj, Jaroslava Pokorná, Martin Myšička a další

Strhující životopisné drama výjimečného muže obdařeného léčitelskými schopnostmi na pozadí dobových událostí. Příběh je inspirován skutečnými osudy léčitele Jana Mikoláška, na kterého se v průběhu několika desetiletí obracely s prosbou o pomoc tisíce lidí ze všech společenských vrstev včetně nejvýznamnějších osobností politického i kulturního života. Mikolášek je člověk bez odborného lékařského vzdělání, ale s nevšedním a nevysvětlitelným nadáním diagnostikovat a pomocí bylinek léčit nemoci, se kterými si ani doktoři nevědí rady. Jeho mimořádné schopnosti jsou však vykoupeny bojem s vlastními démony. Léčitelství je jeho vnitřní spásou a ochranou před sebou samým...

Zajímavosti:

- Televizní premiéru na stanici ČT1 vidělo 1,47 milionu diváků (15+), byl to nejlepší výsledek nedělního večera a také celého dne.
- Budova gestapa, kde byl Jan Mikolášek vězněn, je Černínský palác na Loretánském náměstí v Praze.
- Dům léčitelky Mülbacherové je mlýn Sterzmühle ležící na Šumavě kousek od Hartmanic.
- Šarlatán si zajistil distribuci v USA, Francii, Itálii, Španělsku, Německu, Izraeli, Austrálii, Turecku, Jižní Koreji a v Jižní Americe.
- Pokus vzít si život Jan Mikolášek (Ivan Trojan) realizuje pomocí pušky a zmáčknutí spouště zbraně palcem u nohy odpovídá realitě. S hlavní u hlavy nebylo možné rukou na spoušť dosáhnout. Pamětníci

první světové války vzpomínali, že už na dálku věděli, kdo ukončil svůj život dobrovolně; podle zuté boty vedle vojáka.

- Ve filmu se objevil (a povozil tak hlavního představitele hlavní role Ivana Trojana) i Mikoláškův milovaný automobil Hudson. Osudy tohoto vozu jsou celkově zajímavé. Do sedmdesátých let se vozem „proháněla“ Státní bezpečnost. Když však po ropné krizi stouply ceny pohonných hmot a jeho provoz se stal příliš nákladný, vůz chátral v zapomenuté garáži. Teprve později jej zakoupil sběratel a zrenovoval do původní podoby. A právě díky tomu si mohl zahrát i v tomto filmu.

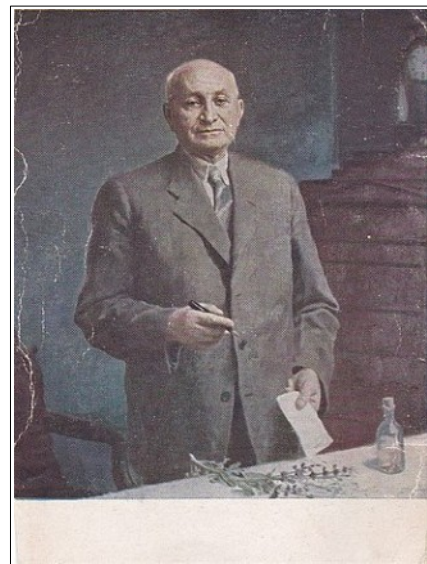
- Scéna s popravou za války se natáčela u tzv. Ejpvovických tunelů. Ty vznikly v padesátých letech pro přeložení toku Klabavy kvůli lomu na železnou rudu. Místo natáčení je přístupné a nachází se kousek od zatopeného lomu.

- První klapka padla 1. dubna 2019 ve věznici v Mladé Boleslavi. Natáčelo se ve Středočeském kraji, například v obcích Lichoceves a Dolní Beřkovice. Natáčení trvalo 36 dní.

Fakta:

Jan Mikolášek

Jan Mikolášek (7. duben 1889, Rokycany – 29. prosinec 1973, Praha) byl český léčitel a znalec bylin. Pocházel ze zahradnické rodiny. Později se odborně vzdělával v oboru, např. od kořenářky Josefy Mühlbacherové, mj. obdivoval vídeňského profesora Valentina Zeileise z Gallspachu. Studoval Mattioliho herbář a složil profesní zkoušku „úřední znalec bylin“. Svou schopnost léčit vnímal jako „dar od Boha“. Davy lidí trpělivě čekávaly na vyšetření před jeho domem v Třebechovicích pod Orebem, v Hradečně u Kladna a Jenštejně u Prahy. Z moči dokázal diagnostikovat onemocnění, které následně léčil bylinkami. Se svými pomocníky míchal a kombinoval směsi z 27 druhů rostlin. V Jenštejně spotřebovali i tři tuny bylin týdně. Samotné byliny nemají takový účinek jako právě jejich vhodné kombinace. A naopak, některé rostliny se spolu nesnášejí. Kromě čajů se zabýval také výrobou masť, různých olejků, kapek a blíže neurčených „prášků“. Mikolášek produkoval také dva dětské sirupy. Jeden z nich sloužil nezuživým ratolestem, druhý dětem trpícím tuberkulózou.

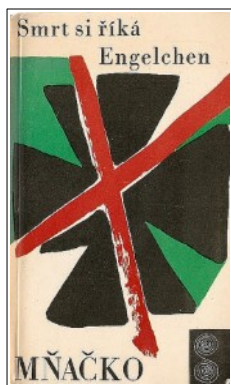

Z jeho vily, kde Mikolášek 12 let léčil, je v současné době po dvou velkých přestavbách Domov seniorů Jenštejn. Mezi jeho klientelu patřili například továrnická rodina Ringhofferů, Olga Scheinpflugová, Max Švabinský, Saša Rašilov a mnoho dalších „celebrit“ kulturního českého života, ale také mocní lidé jako tajemník Adolfa Hitlera Martin Bormann nebo prezident Antonín Zápotocký. Právě Antonín Zápotocký, který byl vězněn v německém koncentračním táboře Sachsenhausen a v noze měl snět, přičítal Mikoláškovu záchranu končetiny před amputací v roce 1946, a ten se tak stal jeho chráněncem až do Zápotockého smrti na podzim roku 1957. Nový prezident Antonín Novotný v něm viděl jen šarlatána, který na lidech vydělává peníze, a Jan Mikolášek byl obžalován z kráčení daní, korupce a z předražování balíčků s bylinkami a odsouzen k odnětí majetku a ke ztrátě občanských práv a svobod. Okresní (lidový) soud v Brandýse nad Labem dne 23. ledna 1959 léčitele uznal vinným ve všech bodech obžaloby a odsoudil ho pro trestný čin kráčení daně trestem odnětí svobody v trvání tří let, dále k propadnutí veškerého jmění ve prospěch státu a odnětí čestných práv občanských na dobu pěti let. Mikoláškův majetek byl zabaven, vila v Jenštejně se zahradou a lesíkem připadla státu a byla přestavěna na domov seniorů. Po odvolání mu tříletý trest zvýšili na pět let. Spolu s ním byli odsouzeni i jeho asistent Antonín Buchnar, dále léčitelův řidič a kuchařka. Trest mu byl o rok zkrácen a na svobodu vyšel 23. ledna 1963 ze slovenské Ilavy. Jeho kroky směřovaly do Prahy, kde mu poskytl azyl jeho přítel MUDr. Karel Urbánek, tehdejší přednosta oddělení Státního zdravotního ústavu. V roce 1968 osmdesátiletý Mikolášek obnovil krátce svoji léčitelskou činnost. Zemřel v sobotu 29. prosince 1973 v půl osmé ráno, smuteční obřad měl na pražských Olšanech v pondělí 7. ledna 1974.

Mikoláškovy osobní vzpomínky byly částečně vydány v roce 1991 jako *Vzpomínky přírodního léčitele* a v úplném znění v roce 2019 jako *Paměti přírodního léčitele*. V srpnu 2020 vyšla v nakladatelství Mladá fronta kniha pod názvem „Životní příběh Jana Mikoláška – pravda o slavném českém léčiteli.“ Kniha obsahuje mnoho dosud nezveřejněných fotografií. Sepsal ji Martin Šulc, autor námětu filmu *Šarlatán* a zároveň bylinářův příbuzný, společně se svou manželkou Ivanou.

Smrt si říká Engelchen – Ladislav Mňačko

Žánr: Romány, Válečné, Literatura slovenská
Vydáno: 1965, Československý spisovatel
Překlad: Zuzana Bělinová
Počet stran: 284

Autobiografický román slovenského spisovatele Ladislava Mňačka, odehrávající se převážně za druhé světové války.

Román začíná v posledních hodinách války, ale retrospektivně se vrací do minulosti do vesnice Ploština. Hlavní hrdina – partyzán Volod'ŕa – je těsně před koncem války zraněn ve Vsetíně kulkou do páteře. Skončí v nemocnici, kde se o něj pečlivě stará nejen lékař, ale i zdravotní sestra Eliška. V této době je mu nejčastější společník, ale po vzájemně opětovaných citech i životní láskou. Eliška Volod'ŕa vypráví o kopaničářské vesnici Ploštině, kde se skrývali jako partyzáni se svým oddílem. Zde Volod'ŕa poznal krásnou Židovku Martu. Zamiloval se do ní a i Marta sdílela stejné pocity. Zároveň ale spala s německými veliteli, aby mohla předávat partyzánům informace. Toto tajemství před Volod'ŕou skrývá, ale on jej nejasně tuší.

Jednou partyzáni přepadnou vozy s německým generálem a dalšími vysoce postavenými vojáky. Pavlovy obavy ohledně Marty se zde potvrdí. Marta totiž během útoku na konvoj zabije německého generála. Od té doby se jim začíná vést špatně. Oddíl dostává jiného velitele, Grišku, který se snaží novým systémem udržet disciplínu. Morálka ale upadá a i přesto že on sám chce ať zůstanou na Ploštině a brání ji před případnými útoky Němců, ho ostatní partyzáni přehlasují a všichni odcházejí ponechavše Ploštinu svému osudu. Když se na ní za čas vrátí, zjišťují, že ji Němci vypálili a všechny muže pozabíjeli. Marta navštívuje Volod'ŕu v nemocnici. Říká mu, že odjíždí do Kanady. Až později se Volod'ŕa dozvídá, že spáchala sebevraždu. Netížily jí pouze válečné zážitky, ale i svědomí a pocit zrady tím, že sloužila Němcům. Román končí Volod'ŕovým rozhodnutím, že najde německého velitele Engelchena, který způsobil smrt tolika lidem.

Smrt si říká Engelchen – film

Drama / Válečný

Československo, 1963, 129 min

Režie: Ján Kadár, Elmar Klos

Hrají: Jan Kačer, Eva Poláková, Martin Růžek, Blažena Holišová, Pavel Bártil a další

Adaptace románu Ladislava Mňačka *Smrt' sa volá Engelchen*. Mladý partyzán Pavel, vážně zraněný při osvobození Zlína začátkem května 1945, po dobu svého pobytu v nemocnici vzpomíná na svoje zážitky z posledních měsíců a snaží se vyrovnat se svým největším traumatem, vypálením osady Ploština německým komandem po tom, co ji opustili partyzáni.

Zajímavosti:

- K dojmu autentičnosti snímku přispělo i použití dokumentárních záběrů z osvobození Zlína, které na jaře 1945 natočil Elmar Klos.
- Z filmu byla vystřižena scéna, v níž po osvobození kope dav lidí do mrtvolý kolaboranta.
- Film o pochybnostech a tragických pocitech vítězů byl jako „příkladně nebezpečný“ uschován 20 let v trezoru (i kvůli emigraci autora předlohy a jednoho z režisérů).

Fakta:

Ploština

Ploština je zaniklá pasekářská osada obce Drnovice, nedaleko Valašských Klobouk na Moravě, kterou 19. dubna 1945 nacisté vypálili a její obyvatele za podporu partyzánů zmasakrovali. Akci provedla jednotka přibližně 220 ozbrojených mužů. Trestné komando bylo rozděleno do dvou oddílů a ke každému z nich bylo přiřazeno asi 20 psovodů Jagdkommando.

Vyvrážďovací komando SS bylo dobře připraveno a akce byla pečlivě naplánována a zrealizována. Protipartyzánská jednotka Josef si po akci vesele zpívala a po cestě střílela po každé osobě na kterou narazila. Obětí se stal již dopoledne Josef Vařák z Prlova.

O této události píše v knize *Smrt si říká Engelchen* spisovatel Ladislav Mňačko, který byl na sklonku války členem partyzánského oddílu Ploština, který si vyčítal, že se pasekářů nezastali a zůstal v něm do smrti v jeho duši Stín Ploštiny. Nejpůvodnějším dokumentem o Ploštinské tragédii je publikace *Ploština žaluje!*, kterou sepsal a v roce 1947 a vlastním nákladem vydal újezdský kněz Vladimír Ručka. Odlišný pohled na tragédii a roli partyzánů nabízí televizní hraný dokument *Ploština – krvavá paseka* (2003), na kterém se podílel Jaroslav Pospíšil.

Národní kulturní památník Ploština

V malé osadě spolu s okolními pasekami žilo přibližně padesát občanů a událost pozorovala a přežila také dcera Zichová, která chránila malého kojence v náručí poblíž lesa. Její otec se přes její prosbu vrátil do hořící stodoly pro postroje a byl Němci zabit. Událost přežil také starší občan Jan Stružka, kterého Němci vzhledem k pokročilému věku ušetřili.

Partyzán

Partyzán je civilista nebo bojovník, který sice nenáleží k pravidelným vojenským jednotkám, ale který se považuje za součást jedné z bojujících stran ve válce. Partyzáni vedou partyzánskou válku, ozbrojený boj, který je veden proti nepříteli v operačním prostoru nebo na okupovaných územích jednotlivě nebo ve skupinách ze zálohy. Jestliže jsou organizovaní, podléhají velení určité osoby, viditelně nosí svůj znak i zbraň a dodržují obecná pravidla války, pak mají v zajetí postavení válečných zajatců.

První známé partyzánské jednotky byly zformovány během americké války za nezávislost. Byly rekrutované především z lovců kožešin, kteří znali terén a uměli se v něm pohybovat. Způsobili britské armádě velké ztráty. Obdobím rozkvětu partyzánských skupin byla druhá světová válka. Ve všech okupovaných zemích se zformoval protinacistický odboj. Jugoslávský partyzán Stjepan Filipović těsně před popravou vykřikuje *Smrt fašismu, svobodu lidu!*

Partyzáni se vyskytovali ve všech zemích okupovaných wehrmachtem. Německá okupační moc byla vůči aktivitám partyzánů zcela bezmocná a pokoušela se ovládnout situaci brutálním odstrašovacím terorem, jenž ovšem postrádal taktický koncept: partyzáni a jejich pomocníci byli stříleni nebo věšeni, vesnice, v nichž našli skutečný nebo údajný úkryt, byly většinou srovnány se zemí a jejich obyvatelé povražděni.

Zmrtvýchvstání – Michael Punke

Žánr: Literatura světová, Dobrodružné, Historické romány

Vydáno: 2015, Leda, Rozmluvy

Překlad: Jana Jašová

Počet stran: 296

Ostřílený hraničář a zkušený traper ve službách Kožešinové společnosti Skalnatých hor Hugh Glass zjišťuje krátce poté, co byl na lovu napaden rozzuřenou medvědicí, že mušketýrské heslo „Všichni za jednoho“ nemusí na americkém Západě v roce 1823 nutně platit. Těžce raněného zbaběle opustí dva členové výpravy, kteří ho měli chránit. S nicotným zbytkem výbavy, o nějž už tito zrádci neměli zájem, se pak zubožený Hugh plazí stovky mil čarokrásnou, byť chladně netečnou panenskou přírodou poháněn vidinou, že musí přežít, aby se pomstil.

Vyprávění o nezdolné síle vůle, zasazené na území dnešního Wyomingu, Montany, obou Dakot a Nebrasky, přináší vedle úchvatných scenerií, zálesáckých receptů, krutých střetů s indiány i okamžiků bezmoci rovněž existenciální rovinnou, poměřující lidské pohnutky ve světle věčnosti.

Revenant Zmrtvýchvstání – film

Dobrodružný / Drama / Thriller / Western

USA / Hongkong / Tchaj-wan, 2015, 156 min

Režie: Alejandro González Iñárritu

Hrají: Leonardo DiCaprio, Tom Hardy, Domhnall Gleeson, Will Poulter, Forrest Goodluck, Paul Anderson, Kristoffer Joner a další

Americký západ, Jižní Dakota, 1823. Místo a čas s hodně relativní hodnotou lidského života. Zkušený lovec a traper Hugh Glass (Leonardo DiCaprio) je se svým synem na výpravě s lovci kožesin. Uprostřed hlubokých lesů vzdorují nečekaným útokům indiánů a musí na své pouti překonávat nemilosrdnou, zatím nezmapovanou krajinu plnou nástrah. Glassovi se stává osudným střet s rozzuřenou samicí medvěda grizzlyho. Medvědí útok sice přežije, ale je těžce zraněný a lovecká výprava se musí rozdělit. Zatímco většina lovců pokračuje v cestě, s Glassem a jeho synem zůstanou jen dva muži, John Fitzgerald (Tom Hardy) a Jim Bridger (Will Poulter). Ti více méně jen čekají, až zemře, aby jej pak pohřbili a mohli pokračovat v cestě. Ale zraněný lovec stále neumírá, a tak se Fitzgerald rozhodne čekání na nevyhnutelné zkrátit. Při pokusu o nedobrovolnou eutanázii ho však přistihne Glassův syn, kterého Fitzgerald zabije. Ještě živého Glasse pak zahrabe v hrobě a spolu s Bridgerem zmizí. Jenže Hugh má hodně tuhý kořínek. V naprosto zuboženém stavu vyleze z vlastního hrobu, zoufale se potácí čarokrásnou, ale zcela lhostejnou krajinou. Při životě jej drží především nenávist a touha po odplatě. Musí překonat brutální zimu a hlad, divoké řeky, bojovné indiánské kmeny a dokonat svou pomstu.

Zajímavosti:

- Zkoušení/nácvik úvodní scény zabralo štábu jeden celý měsíc.
- V Revenant Zmrtvýchvstání má Leonardo DiCaprio (Hugh Glass) nejméně slov v dialogu ze všech svých filmů.
- Každý den byl na natáčení se štábem bezpečnostní koordinátor pro případný střet s medvědem.
- Leonardo DiCaprio strávil v maskérně kvůli „make-upu“ v podobě zranění od medvěda 5 hodin.
- Rozpočet oproti původně plánovaným 90 milionům dolarů nakonec narostl až přes 130 milionů

dolarů.

- Slovo „Revenant“ je odvozeno z latinského „reveniens“ což znamená „vrací“ a má několik významů, např. „ten, který se vrací po dlouhé nepřítomnosti,“ „ten, kdo se vrací po smrti“ nebo „člověk, který se vrací jako duch po smrti.“ Dále také „přízrak“, „duch“, „stín“ a další.
- Štáb se potýkal s extrémními klimatickými podmínkami, kdy teploty klesaly na minus 25 nebo i minus 40 stupňů Celsia. Herci byli nuceni hrát bez čepice a rukavic. Režisér filmu Iñárritu řekl, že: „Všechno bylo zmrazené, vybavení se lámalo a dostat kamery z jednoho místa na druhé byla totální noční můra.“ Mnoho členů štábu označilo natáčení filmu jako zdaleka nejnáročnější ve svém životě.

Fakta:

Hugh Glass

Hugh Glass se narodil v roce 1780 v Pennsylvánii v rodině farmáře. Před dřinou na poli dával přednost plavbě po řekách, až se časem nechává najmout jako námořník. Loď, na které sloužil, však přepadl pirát Jean Laffite a Hugh se stává pirátem. Při nejbližší příležitosti využívá blízkosti tehdy bělochy neobydleného texaského pobřeží a ještě s jedním parťákem, jehož jméno se nedochovalo, opouští tajně loď. Z počátku měli kliku a dostali se až na území dnešního Kansasu, kde je však zajali indiáni z kmene Pawnee a oba skončili u mučednického kůlu. První přišel na řadu Hughův parťák a poté, co se proměnil v hořící a křičící živou pochodeň, došla řada i na Hughu. Ten se však přinutil k nadlidskému klidu, vytáhl z kapsy jako dar krabičku s rumělkou a nabídl ji náčelníkovi, který překvapen jeho statečností, Hughu ihned prohlásil za svého syna a adoptoval ho do kmene. Po nějakém čase pobytu u indiánů využil Hugh příležitosti, když společně se svým adoptivním otcem navštívil úřad pro indiánské záležitosti v Saint Louis,

aby znovu dezertoval, tentokrát úspěšně. Úročí své nabyté zkušenosti z divočiny a v roce 1822 se hlásí do druhé výpravy generála Ashleyho směřující do Skalistých hor. Při přestřelce s Arikary je zraněn, ale o pár týdnů později již směřuje s oddílem majora Henryho dál na západ, podél řeky Grand. A na této výpravě došlo k události, která Hughu Glasse zapsala do americké historie. Na výpravu zaútočili Siuxové a po jejich odražení vydal velitel oddílu rozkaz, aby se všichni drželi pohromadě. Hugh se však vzdálil k hustému keři divokých švestek. Na druhé straně křoví však byla medvědice grizzly se dvěma mláďaty. Hugh sice reagoval rychle, nasypal prach na pánvičku a vystřelil, ale bohužel nezasáhl žádný důležitý orgán. Než přiběhli ostatní, reagujíc na Hughovo zoufalé volání o pomoc, zakousla se medvědice Hughovi do ramene a do stehna, rozdrásala drápy záda, krk, hlavu, ruce...

Ostatních trapeři medvědici zastřelili, avšak Hugh byl očividně v posledním tažení. Ráno po rozbřesku však všechny překvapil tím, že stále ještě žil. Major Henry proto nechal udělat nosítka a šlo se dál. Překvapivě i po dalších dvou dnech byl Hugh stále naživu. Bohužel nést sténajícího muže na nosítkách celou výpravu výrazně zpomalovalo. Major nabídl několikaměsíční plat těm, kteří s Hugem počkají na místě, až umře, pohřbí ho a vydají se za ostatními. Nabídl se dva muži. John Fitzgerald a Jim Bridger. Výprava zanechala oba muže se zraněným Hugem a vyrazila dál do hor. John s Jimem vykopali hrob a čekali. Hugh sténající v horečkách stále odmítal umřít. Oba trapeři si začali dělat starosti, že výpravu již nedoženou, nemluvě o indiánském nebezpečí. A protože polomrtvý Hugh nedělal dojem uzdravujícího, podařilo se staršímu Johnovi přesvědčit z počátku odmítajícího Jima Bridgera, že nechají Hughu svému osudu. Vzali mu jeho pušku, nůž, ocílku, pasti, prach a další věci. Hugh však díky neuvěřitelné vitalitě a asi i velké touze po pomstě, se začal dávat pomalu dohromady. Nejprve se odplížil k prameni, rozmačkal v hrsti lesní bobule, ty smíchal s vodou a po několik dní tímto jídlem tišil hlad i žízeň. Za mrazivého rána se mu podařilo zabít ztuhlého chřestýše, kterého našel kousek od svého lůžka a ostrým kamenem ho rozřezal na kousky a syrového snědl. Pomalu posílen se začal plazit zpět podél řeky Grant k nejbližší pevnosti Kiowa. Nedobrovolný pobyt mezi Pawneeey přinesl svoje plody, tentokrát v podobě jídla. Hugh plazící se nosem u země věděl, které kořínky se dají jíst a které ne. Občas narazil na hnízdo s vejci, občas na hejno kobylek. Po čase se mu do cesty připletlo zabité bizoní tele, na kterém hodovali vlci. Počkal až se nasýtí a vrhl se na zbytky. Rány na těle se mu pomalu zavíraly, jen záda byla zanícená a plná červů z vajíček, která mu tam nakladly mouchy. Hugh se už mohl přestat plazit a denně byl schopen ujít několik mil, až někdy v polovině září (tři týdny po setkání s medvědicí) se vbelhal do cesty Siuxům.

Indiáni ocenili jeho výkon, ujali se ho, vyčistili mu rány a dopravili ho do pevnosti Kiowa, kde se po nezbytné rekonvalescenci přihlásil do sedmičlenné posádky pirogy směřující k pevnosti Henry, odkud to měl ke svým bývalým parťákům již „jen“ 250 mil. Loď však po cestě přepadli Arikarové a přežili jen dva muži. Jedním z nich byl Hugh Glass. Jeho další zastávkou byla pevnost Tilton, kde si všichni s velkým zájmem vyslechli Hugovo vyprávění, ale žádný s přítomných traperů a obchodníků nebyl ochoten s Hugem vyrazit za jeho parťáky do pevnosti Henry. Hughova touha potkat svoje bývalé partnery však byla velká a tak se vydal na cestu sám. Když se Hughova zasněžená a vyzáblá postava objevila ve dveřích jednoho srubu, jeho osazenstvo ho považovalo za přízrak. Teprve po té, co Hugh promluvil, bylo zděšení vystřídáno radostí z návratu druhá, kterého považovali již půl roku za mrtvého. Jen jeden z mužů se neradoval a tím byl Jim Bridger, který byl přesvědčen, že udeřila jeho poslední hodina, neboť podle traperských zákonů, se Hugh mohl dožadovat jeho života. Hugh však za hlavního viníka považoval Jima Fitzgeralda a proto jenom upřímně kajícího Jima seřval. Udělal dobře, protože z mladého Jima Bridgera se časem stala jedna z největších osobností amerického západu a mnoho lidí mu vděčilo za svůj život. V pevnosti Henry ale nebyl ani Fitzgerald a tak zde Hugh dlouho nepobyl a po necelých dvou měsících, počátkem února, se přihlásil, že doručí zprávu Ashleyovi do Saint Louis, kam se mezitím druhá výprava, u které svoji anabázi začal, vrátila.

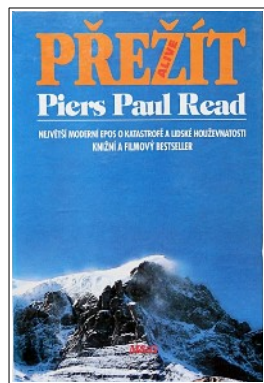
Společně s dalšími čtyřmi traperi se vydal na jih. Dopadlo to tak, jak to v případě Hughova štěstí v neštěstí dopadnout muselo. Výprava narazila na Arikary a přežili z ní jen dva. A opět byl Hugh jedním z nich, ale to se dozvěděl až později. Po útoku zůstal sám, bez pušky, ale s nožem a ocílkou. Pokračoval proto několik set mil dál, cestou občas něco ulovil a po skoro čtyřech měsících, které uplynuli od jeho

odchodu z pevnosti Henry, se znovu objevil v pevnosti Kiowa, kde ho měli za mrtvého. Protože jeho touha potkat Johna Fitzgeralda byla stále velká, vydal se dál na dlouhou cestu do pevnosti Atkinson, kde měl Fitzgerald podle všeho být. I zde jeho příchod způsobil rozruch, neboť zpráva o legendě se šíří rychle. John Fitzgerald sice v pevnosti byl, ale mezitím vstoupil do armády Spojených států a Hughovi bylo velitelem pevnosti jasně řečeno, že pokud má dotyčný umřít, tak na bitevním poli a ne při vyřizování účtů. Nechal však mezi vojáky kolovat Hughův klobouk a prý se do něho vybralo tři sta dolarů jako bolestné, což v té době byla obrovská suma peněz a byla mu vrácena jeho puška, o kterou přišel, když ho poraněného opouštěli v divočině. Dolary v klobouku Hughůvi asi přesvědčili, že nastal čas pro klidnější život a vrátil se proto až do Saint Louis, kde se přidal ke skupině obchodníků směřujících do Nového Mexika.

V dalších letech Hugh Glass jistě prožíval spoustu dobrodružství, ale o těch se moc zpráv nedochovalo. V roce 1833, kdy mu bylo již přes padesát let a byl ve věku, kdy traper začíná uvažovat o odchodu do důchodu, se ještě s dalšími dvěma trapery, Rosem a Menartem, vypravil na lov. Netušili, že je sleduje skupina Arikarů, a tak po chvíli třeslo několik ran a všichni tři trapeři se smrtelně zranění zhroutili k zemi. Smrt se v případě Hughůvi konečně dočkala. Mnozí Hughovi současníci ale byli přesvědčení, že mu tím Arikarové vlastně prokázali dobrou službu a připravili ho o úděl trpkého stáří samotáře. Příběh Hughůvi je pevně zakotven v historii amerického Západu a poblíž města Lemmon v Jižní Dakotě lze narazit na velkou pamětní desku, která je umístěna v místech, kde se Hugh potkal při sběru švestek s medvědicí.

Neexistuje žádný text od samotného Hughůvi, který by potvrzoval jeho pravdivost. Je také pravděpodobné, že byl v průběhu let ozdoben legendou.

Přežit – Piers Paul Read

Žánr: *Literatura světová, Dobrodružné, Romány*

Vydáno: 1993, Argo

Překlad: *Luboš Snížek*

Počet stran: 252

Autentické vyprávění o katastrofě uruguayského civilního letadla, které ztroskotalo v chilských Andách. Na palubě bylo mužstvo ragbistů z Montevidea a jejich příbuzní, cestující do Santiaga de Chile. Náraz do skály ve výšce 3500 přežilo ze 45 cestujících pouze 16. Skupina mladíků prožila 10 týdnů v neuvěřitelně krutých podmínkách s minimální zásobou potravin jedině díky tomu, že v nejvyšší nouzi překonali veškeré etické zábrany a odhodlali se ke kanibalismu. Autor líčí

nejen utrpení a morální problémy hluboce věřících ztroskotanců, ale i akce, které na jejich záchranu podnikali jejich rodiče a oficiální úřady.

Přežit – film

Drama / Akční / Dobrodružný / Thriller

USA, 1993, 122 min

Režie: *Frank Marshall*

Hrají: *Ethan Hawke, Vincent Spano, Josh Hamilton, Bruce Ramsay a další*

V pátek 13. října 1972 ztroskotalo v Andách letadlo, na jehož palubě byl Uruguayský národní ragbyový tým. Začal tak jeden z nejfantastičtějších příběhů boje o přežití. Mnoho lidí zahynulo při srážce, ale někteří přežili. Ti se po několika dnech pomocí rádia dozvídají, že všechny záchranné akce byly zrušeny. Nikdo nevěří, že by někdo mohl přežít. Počasí se zhoršuje a omezené zásoby se tenčí každým dnem. Dva členové týmu se proto rozhodnou přejít Andy a vrátit se s pomocí pro zbytek. Jejich statečný kousek se jim podaří. Vráti se zpět i s pomocí. Mezitím ale 29 lidí zemře a zbylým 16 se podaří přežít jen díky kanibalismu.

Zajímavosti:

• Děj filmu se odehrává v jihoamerických Andách, ale natáčelo se u lyžařského městečka Panorama v kanadských Kordillerách. Proto neodpovídá pohyb slunce na nebi, když si postavy ukazují, kterým

směrem je západ.

- Každé ráno muselo letět pět helikoptér, aby dostalo štáb a herce na místo natáčení. (Morien)
- Úvodní a závěrečnou scénu, kdy se k nehodě vyjadřuje John Malkovich jako Carlitos Paez, napsal pro film právě skutečný Carlitos.

Fakta:

Let Fuerza Aérea Uruguaya 571

Let Uruguayan Air Force 571 (nazývaný též Zázrak v Andách) se označuje událost z roku 1972, kdy se zřítilo dvoumotorové turbovrtulové letadlo typu Fairchild FH-227D letící z Montevidea (Uruguay) do Santiaga (Chile) s ragbyovým týmem Old Christians Club, jejich přáteli a příbuznými a s posádkou v Andách v oblasti severovýchodně od vulkánu Tinguiririca. Po pádu letadla museli strávit 72 dní v tvrdé andské pustině. Na palubě bylo 45 lidí, nakonec jich přežilo jenom 16. Nando Parrado a Roberto Canessa se rozhodli přejít Andy a po deseti dnech došli pro pomoc.

Ve čtvrtek 12. října 1972 letěl tým Old Christian Club z Montevidea na přátelské utkání do Santiaga de Chile. Kvůli špatnému počasí však museli přistát v Mendoze v Argentině, kde všichni strávili noc. Následující den, v pátek 13. října se pokračovalo v letu. Letadlo kvůli špatnému počasí nemohlo vzlétnout natolik, aby přeletělo Andy, ale muselo letět podél pohoří až k Malargüe, poté se otočit o 90° doprava a nad Curicó se stočit na Santiago a jít na přistání. Kvůli husté mlze však piloti udělali chybu a na půli cesty

mezi Malargüe a Curicó v domnění, že přeletěli pohoří, se po schválení řídicího centra v Santiagu stočili na sever do hor a začali klesat. Klesání doprovázely turbulence. Poté, co zazněl varovný signál a piloti uviděli před sebou útes, vytočili motory do nejvyšších otáček a snažili se překážku překonat. To se nepovedlo, utrhl se ocas letounu o útes, po chvíli se utrhlo levé křídlo o další útes, a pravé křídlo o útes dál. Zbytek letadla dopadl na prudký svah a sjel po něm, dokud se nezabořil do ledovce. To deformovalo kokpit a přimáčklo

palubními přístroji piloty ke stěně. Kapitán letu Julio Ferradas zemřel ihned, druhý pilot náraz přežil, ale zůstal přiražen na svém sedadle. Při nárazu také zemřeli Dr. Francisco Nicola se svojí manželkou, Eugenia Parradová (matka Nanda Parrada) a Fernando Vázquez. Krátce po odtržení ocasu letadla z něj vypadli oba stevardi a dalších pět pasažérů. Poté, co se letadlo ztratilo dispečerům v Santiagu, začalo pátrání po letadle, které však kvůli své bílé barvě bylo na sněhu prakticky neviditelné.

Po ztroskotání se přeživší rozhodli udělat si prostor ve vraku. Vynesli ven sedačky a ty, co nepřežili. Díru, která se vytvořila po utržení ocasu, provizorně zakryli sedačkami a zavazadly. Veškerou organizaci procedur si vzal na sebe kapitán týmu Marcelo Perez. Zásoby tvořily pouze několik lahví vína a tabulky čokolády. Následující den zemřeli další lidé na následky zranění včetně druhého pilota, který do své smrti opakoval, že přeletěli Curicó, a tím mylně uvedl ostatním polohu letounu. Nando Parrado, o kterém si nejprve ostatní mysleli, že náraz nepřežil, prožil první tři dny v kómatu, poté se probal. Roberto Canessa a Gustavo Zerbínho, tehdy zároveň studenti medicíny, se starali o raněné. Ve vraku bylo nalezeno i menší přenosné rádio, které se podařilo zprovoznit a díky kterému dostávali pasažéři informace, ale které neumožňovalo komunikaci s okolním světem.

11 dní po ztroskotání byla nalezena těla šesti nezvěstných, kteří vypadli z letadla po nárazu do útesu, při první průzkumné výpravě. Sedmý, Fernando Vazquez, nebyl nikdy nalezen. Následně zemřela i Susana Parradová (sestra Nanda). Deset dní po ztroskotání se přeživší dozvěděli, že pátrání bylo ukončeno. Zásoby docházely a bylo jasné, že pomoc si hráči budou muset najít sami. Všichni přítomní byli katolíci. Poté, co bylo pátrání ukončeno, se trosečníci po těžkých diskuzích a rozhodování začali živit masem z mrtvých lidí, které museli jíst syrové, neboť s ohněm se muselo šetřit. Jenom tento přísun jídla jim dával větší šance na přežití.

Ve vraku našli mapu, a v domnění, že jsou někde na západní straně And, se rozhodli vypravit se pro pomoc. 29. října se ale utrhla lavina na straně otvoru letadla a zasypala všechny pasažéry uvnitř letadla. Roy Harley, který nebyl celý zasypán, začal v panice hrabat ve sněhu a pátrat po ostatních. Každý další vyhrabaný ze sněhu se přidal k hrabání dalších. Zahynulo dalších osm lidí včetně Marcela Pereze, kapitána

týmu a poslední žijící ženy Lilliany Metholové, manželky Javiera Methola. Sníh uvěznil všechny ve vraku na tři dny.

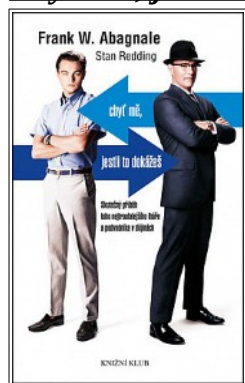
Během 60 dní postupně zemřelo celkem 29 lidí. Proto se Nando, Roberto a Antonio rozhodli přejít Andy směrem na Západ za pomoci čerstvě ušitého spacího pytle z izolace ze zádi letadla, o který se postaral Carlos Paéz, jehož matka naučila šít, lehkých zásob pro tři osoby a dalších věcí. Za dva dny se jim podařilo dostat na vrchol, ale na něm zjistili, že jsou úplně jinde, než si mysleli. Proto se Vizintín vrátil zpátky k vraku. Nando a Canessa ušli celkem během deseti dnů své výpravy 70 km. Po těchto deseti dnech je objevil místní pastevec Sergio Catalan u ranče Los Matienes, který jim prvotně zajistil stravu a poté přivolal pomoc.

Média se o tomto rychle dozvěděla a podělila se s veřejností o tuto zprávu. Díky malému rádiu se tak všichni u vraku mohli dozvědět, že Canessa s Nandem přešli Andy. 22. prosince tyto dva nejdříve poskytli první krátký rozhovor novinářům, kteří se mezitím sjeli do Los Matienes. Některé věci si ponechali pro sebe. Po tomto rozhovoru Nando nastoupil do jednoho ze dvou vrtulníků, aby mohl záchranářům ukázat místo vraku. V první vlně bylo převezeno prvních osm lidí, zbytek musel strávit ještě jednu noc ve vraku spolu se záchranáři, kteří jim přivezli deky a zásoby. Druhý den, 23. prosince, byli zbylí trosečníci převezeni do Los Matienes a odtud s ostatními do nemocnice v Santiagu. Ze 45 lidí přežilo pouze 16. Každý rok se všech 16 přeživších sjíždí na místo havárie. Nechali zde vztyčit kříž k památce zesnulých.

Nando a Roberto společně s Chilským pastevcem Sergio Catalanem.

Cht' mě, jestli to dokážeš – Frank W. Abagnale & Stan Redding

Žánr: Literatura světová, Biografie a memoáry

Vydáno: 2003, Knižní klub

Překlad: David Petruš

Počet stran: 272

Autobiografický román podvodníka, který sice nedokončil ani střední školu, ale to mu nijak nebránilo vyrobit si několik vysokoškolských diplomů, přednášet sociologii na univerzitě, nebo pracovat jako dětský lékař v nemocnici. Frank W. Abagnale se dokonce vydával za pilota, což mu umožnilo zdarma cestovat po celém světě. Ale především byl šekovým podvodníkem. Vyrobil na tisíce falešných šeků a okradl řadu bank a institucí nejen ve Spojených státech, ale i v Evropě. Pět let se mu podařilo unikat policii, až ve Francii byl zatčen a uvězněn.

Cht' mě, když to dokážeš – film

Drama / Krimi / Životopisný

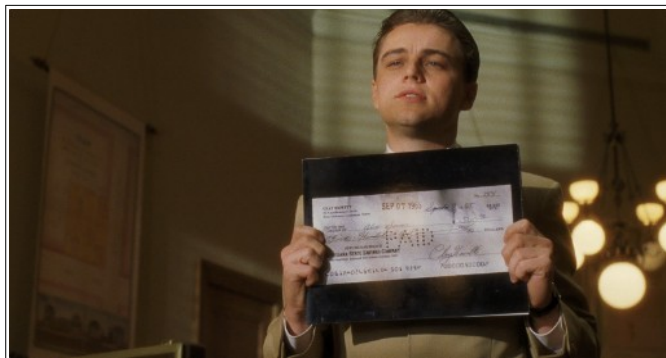
USA / Kanada, 2002, 141 min

Režie: Steven Spielberg

Hrají: Leonardo DiCaprio, Tom Hanks, Christopher Walken, Martin Sheen a další

Když bylo Franku Abagnaleovi 16 let, žil se svým otcem a matkou v New Yorku, ale finanční problémy otce donutily rodinu opustit jejich krásný dům a přestěhovat se do malého bytu. Matka navíc udržovala milostný poměr s kamarádem svého muže a vše nakonec vyústilo v rozvod. Když se měl Frank rozhodnout, se kterým rodičem bude žít, raději od rodičů utekl. Frank od svého otce dostal k narozeninám běžný účet v bance a vlastní šekovou knížku, takže když mu došly peníze, naučil se šeky falšovat. Jak se Frank protloukal životem, odkoukal, že pokud by byl pilotem aerolinek, působil by na lidi důvěryhodněji. Pořídí si tedy uniformu a začne se vydávat za pilota. Frank i nadále pokračuje ve falšování šeků a díky tomu má brzy poměrně dost peněz. Začne dokonce falšovat šeky letecké společnosti a postupně ukradne několik milionů dolarů.

Frankovy podvody se ale samozřejmě brzy provalí a začne po něm pátrat FBI, kterou zastupuje agent Carl Hanratty, který se specializuje na bankovní podvody. Díky Carlovu usilovnému pátrání se s Frankem setká v jednom hotelu v Kalifornii, ale Frank Carlovi namluví, že je z rozvědky a že podvodníka dopadl on. Carlovi dojde až příliš pozdě, že byl oklamán. Dvojice spolu mluví znovu až na Vánoce, kdy Frank Carlovi zavolá. Carlovi díky tomuto hovoru dojde, že je Frank úplně sám. Carl se navíc náhodou dozví, že Frank používá jména postav z komiksů, takže se dovtipí, že je Frank mladistvý a že je z New Yorku, což mu Frank napověděl během jejich hovoru. Carl díky těmto informacím zjistí Frankovu skutečnou totožnost. Frank mezitím přešel z předstírání pilota na lékaře. Frank si zfalšoval lékařský diplom a nastoupil do nemocnice jako noční ambulanti lékař. V nemocnici se zamiluje do Brendy a rozhodne se s ní zasnoubit. Aby udělal dojem na Brendiny rodiče, udělá ze sebe kromě lékaře i právníka, a dokonce v Louisianě složí právnícké zkoušky.

Zajímavosti:

- Některé události ve filmu se značně liší od skutečnosti: Frank Abagnale jr. (Leonardo DiCaprio) nebyl jedináček, nýbrž měl další tři sourozence. Matka Franka (Nathalie Baye) se už nikdy znovu neprovdala. Z letadla Frank utekl agentovi FBI (Tom Hanks) skrz kuchyňku, nikoliv záchod.
- Leonardo DiCaprio na začátku filmu ztvárnil Franka v jeho 16 letech, ačkoliv mu v době natáčení bylo již 28 let.
- Skutečný Frank Abagnale hraje ve filmu francouzského policistu, který zatýká Leonarda DiCapria a poutá jej na autě.
- Ve filmu je 130 malých rolí a 3000 - 4000 komparsistů.
- Leonardo DiCaprio ve filmu vymění 100 kostýmů.
- Zatčení Franka Abagnala (Leonardo DiCaprio) ve Francii bylo ve skutečnosti natáčeno v kanadském Quebecu.
- FBI agent stíhající Franka se ve skutečnosti jmenoval Joe Shea. V knize ho Abagnale pojmenoval Sean O'Reilly, aby detektiva nekompromitoval, neboť ten byl v té době stále pracovníkem FBI.

Fakta:

Frank Abagnale

Frank William Abagnale mladší (* 27. dubna 1948 Bronxville, New York) je americký bezpečnostní konzultant. V 60. letech 20. století byl známým podvodníkem, který se po dobu 5 let zabýval hlavně falšováním šeků a dalšími finančními podvody (a s tím souvisejícími změnami identity). Je považován za jednoho z největších podvodníků 20. století v tomto oboru. Během své pozdější legální kariéry vyvinul řadu bezpečnostních prvků na šecích a bankovkách. V současné době řídí společnost Abagnale and Associates zabývající se poradenstvím v oblasti prevence a odhalování finančních podvodů.

V roce 1964, ve svých šestnácti letech, po rozchodu svých rodičů utekl do New Yorku, kde se stal známým jako „Big Nale“, později zkráceně „Big“. Rozhodl se využít svého dospělého vzhledu a změnil si řidičský průkaz tak, aby to vypadalo, že je o deset let starší a získal tak práci, kterou chtěl.

Jeho prvním podvodem bylo vypisování šeků na jeho vlastní přečerpaný bankovní účet, což zjistil, že bylo možné, když byl okolnostmi donucen vypsát šeky na více peněz než měl na účtu. Toto však mohlo fungovat pouze dočasně, než na to banka přišla, a tak si otevřel další účty u jiných bank a nakonec si začal vytvářet různé identity, pod kterými vystupoval. Časem vymyslel spoustu způsobů, jak podvést banky, jako například tisk svých vlastních skoro dokonalých kopií šeků a způsoby, jak je nechat proplatit u bank. Jedním z jeho proslulých triků byl založen na vytištění svého čísla účtu na prázdné složenky a jejich vložení do hromádky předtištěných složenek v bance; tímto způsobem vydělal přes 40 tisíc dolarů, než na to banky přišly.

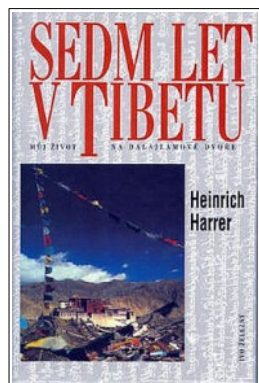
Dva roky se vydával za pilota letecké společnosti Pan Am pod jménem „Frank Williams“ a cestoval tak zdarma po celém světě jako tzv. mrtvá duše na pravidelných leteckých linkách (piloti se mohli zdarma přepravovat do různých měst po celém světě jako zdvořilost od jiných aerolinií, když jim jejich společnost dala na poslední chvíli vědět, že budou muset letět s letadlem). Udělal si falešnou identifikační kartu společnosti Pan Am z modelového vzorku a také zfalšoval certifikát pilota FAA. Uniformu pilota si opatřil tak, že předstíral, že je skutečný pilot, který svou uniformu ztratil. Později vystupoval jako dětský lékař v nemocnici ve státě Georgie pod jménem „Frank Connors“. Poté, co se stal přítelem skutečného doktora, dostal jako laskavost dočasně místo v nemocnici do doby, než si na toto místo najdou někoho jiného. Jako lékařský laik byl z práce málem vyhozen poté, co téměř nechal zemřít přidušené dítě (nechápal, co to znamená, když mu sestřička řekla, že tam je „cyanotické dítě“). Byl schopen předstírat, že je lékař díky tomu, že během svých nočních směn nechal za sebe většinu úkolů (jako např. sádrování zlomenin) dělat studenty, kteří byli v nemocnici na povinné praxi. Po 11 měsících si za něj nemocnice našla náhradu a on odešel.

Také si vytvořil falešný diplom Harvardovy univerzity, složil advokátní zkoušku a dostal práci v kanceláři státního prokurátora v Louisianě. Prohlašoval, že udělal advokátskou zkoušku legitimně. Během pěti let pracoval pod osmi identitami (i když jich měl mnohem víc na proplácení šeků) a podal falešné šeky v hodnotě přes 2,5 miliónu amerických dolarů v 26 zemích světa. Peníze byly použity na přípravu dalších podvodů a hlavně na jeho drahý životní styl, kdy chodil na rande s letuškami, jedl v luxusních restauracích, kupoval si drahé oblečení apod.

Nakonec byl zatčen ve Francii v roce 1969, když jeho obličej poznala obsluha na letišti. Jakmile ho francouzská policie dopadla, všech 26 zemí, ve kterých páchal podvody, ho chtělo vydat. Nejprve si odpykal trest šest měsíců v neblaze proslulé francouzské věznici v Perpignanu, kde málem zemřel. Poté byl vydán do Švédska, kde si odseděl jeden rok ve věznici v Malmö za padělání. Později byl deportován do Spojených států, aby se předešlo dalšímu vydávání do cizích států. Tam byl odsouzen na 12 let vězení ve federální věznici za mnohonásobné podvody a padělání. V roce 1974 byl propuštěn na podmínku, s podmínkou, že bude bezplatně pomáhat americkým federálním úřadům v boji proti podvodníkům a padělatelům. Pro obživu zkusil několik prací, jako kuchař, prodavač a promítač. Žádná ho ovšem příliš neuspokojovala, a navíc býval propuštěn, jakmile vyšla najevo jeho kriminální minulost. Tak oslovil s nabídkou jednu banku, vysvětlil co byl zač, a nabídl jí přednášku pro zaměstnance a ukázky různých triků, které podvodníci používají k oklamání bank. Abagnale jim navrhl, že pokud neshledají jeho přednášku zajímavou, nemusí mu za ni dát nic; v opačném případě mu zaplatí 500 dolarů a rozšíří jeho jméno do dalších bank. Přirozeně je přednáška zaujala a on začal nový legitimní život jako konzultant.

Později založil společnost Abagnale & Associates, která upozorňuje obchodní svět na podvodníky a jejich metody a organizuje školicí turné. Abagnale je nyní multimilionář.

Sedm let v Tibetu – Heinrich Harrer

Žánr: Literatura naučná, Biografie a memoáry, Cestopisy a místopisy

Vydáno: 1998, Ivo Železný

Překlad: Arnošt Černík

Počet stran: 294

Úspěšná kniha rakouského autora, který prožil ve čtyřicátých letech v Tibetu sedm let. Heinrich Harrer prožil svá léta v Tibetu šťastnou náhodou. Cestou z horolezecké expedice k Nangá Parbatu byl při vypuknutí druhé světové války internován v britském táboře, odkud se mu spolu s Peterem Aufschnaiterem podařilo uprchnout do Tibetu. Dlouhé měsíce putuje o hladu ledovými pustinami, až se po mnoha dobrodružstvích dostane v převlečení do Lhasy, kde se stává učitelem

a přítelem mladého dalajlámy.

Sedm let v Tibetu – film

Drama / Dobrodružný / Životopisný / Historický

USA, 1997, 129 min (Director's Cut: 139 min)

Režie: Jean-Jacques Annaud

Hrají: Brad Pitt, David Thewlis, BD Wong, Mako, Danny Denzongpa, Victor Wong, Ingeborga Dapkunajtė, Jamyang Jamtsho Wangchuk, Lhakpa Tsamchoe a další

Příběh dobrodružné cesty rakouského horolezce Heinricha Harrera, který se svým přítelem Petrem Aufschneiterem chtěl dobýt vrchol jednoho z nejvyšších štítů Himalájí - Nanga Parbatu. Po útěku ze zajateckého tábora prošel celými Himalájemi až do tajemného světa Tibetu, kde se stal učitelem mladého Dalajlámy. Mezi těmito dvěma lidmi z úplně odlišných světů se rozvinulo přátelství, které jim přineslo moudrost a pro Harrera znamenalo i hluboký vnitřní přerod.

Zajímavosti:

- Film byl kritizován za glorifikaci hlavního hrdiny, sympatizanta s nacisty.
- Jean-Jacques Annaud poslal speciální tým natáčet potají do Tibetu. Ve výsledku se nakonec ve filmu objevilo cca 20 minut těchto záběrů, což se podařilo udržet v tajnosti až do léta 1999.
- Brad Pitt i David Thewlis mají doživotní zákaz vstupu do Číny.
- Jetsun Pema, která ve filmu hraje matku Dalajlámy, je ve skutečném životě Dalajlámovou sestrou. Ve filmu tak vlastně hraje svoji vlastní matku.

Fakta

Heinrich Harrer

Heinrich Harrer (6. července 1912, Hüttenberg, Korutany – 7. ledna 2006, Friesach, Korutany) byl rakouský horolezec, cestovatel, geograf, fotograf a spisovatel. Byl členem nacistických oddílů SS. Narodil se v korutanském Hüttenbergu v rodině poštovního úředníka. Od roku 1933 do roku 1938 studoval geografii a sport na Univerzitě Karla Franzense ve Štýrském Hradci. Od mládí se věnoval lyžování a horolezectví. Mezi jeho předválečnými výkony vyniká zejména prvovýstup Severní stěny švýcarského Eigeru, který společně se skupinou rakousko-německých horolezců uskutečnil v roce 1938.

Od roku 1933 byl členem nacistických oddílů SA a postupně zde získal hodnost Oberscharführer. V roce 1938 po anšlusu Rakouska vstoupil do NSDAP a oddílů SS. V létě roku 1939 odjel s německou expedicí do Tibetu. Jel s horolezeckým oddílem do Himálaje, kde cílem byl průzkum pákistánské osmitisícovky Nanga Parbat. Krátce po začátku druhé světové války v roce 1939 byl zajat britskou koloniální správou a internován společně s dalšími asi tisíci válečnými zajatci v indickém Déhrádúnu. Z internačního tábora se mu podařilo uprchnout, a protože potřeboval rychle zmizet z indického území, uchýlil se do Tibetu. Zde přečkal zbytek druhé světové války a několik poválečných let.

Roku 1952 se vrátil do Evropy, odkud podnikal řadu etnografických a horolezeckých expedicí. Tou dobou byl již poměrně známou osobností a v letech 1965-1983 vysílala televize ARD pořad „Reportáže Heinricha Harrera“. Napsal více než 20 knih.

S dalajlámou, s nímž se seznámil v Tibetu na podzim 1949, zůstali po celý život přáteli. V říjnu 2002 obdržel od dalajlámy ocenění „Světlo pravdy“ za svou snahu upoutat pozornost světa k událostem v Tibetu.

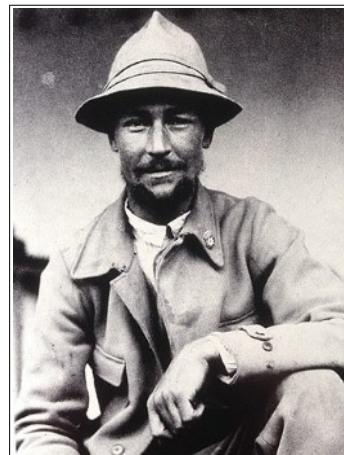
Peter Aufschneider

Peter Aufschneider (2. listopadu 1899 Kitzbühel – 12. října 1973 Innsbruck) byl člen nacistických

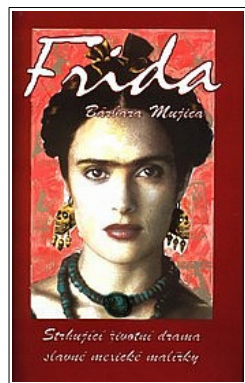
oddílů SS, rakouský horolezec, geograf a kartograf. Narodil se v tyrolském Kitzbühelu, střední školu navštěvoval v Kufsteinu. V roce 1917 šel do války; roku 1919, po složení závěrečných zkoušek, odešel na vysokou školu do Mnichova studovat zemědělství. Už od mladých let se aktivně zajímal o horolezectví.

Koncem třicátých let se účastnil himálajské expedice s cílem zdolat Nanga Parbat, devátou nejvyšší horu světa. To se mu však nepodařilo, při výstupu byl zajat Brity, jelikož hora se nacházela na území Britské Indie, a Britské impérium právě vstoupilo do války s Německou říší. Společně s Heinrichem Harrerem a dalšími zajatci byl odvezen do internačního tábora v Déhrádúnu. Roku 1944 se Aufschnaiterovi, Harrerovi a dalším dvěma Němcům, Hansi Koppovi a Brunu Treipelovi, podařilo ze zajateckého tábora utéci.

Aufschnaiter a Harrer zamířili do Tibetu. Dostali se i do Lhasy, což se před nimi podařilo jen několika málo lidem ze Západu. Aufschnaiter pracoval pro tibetskou vládu coby geograf a kartograf. Počátkem 50. let Aufschnaiter Tibet opustil a usadil se nejdříve na čas v Nepálu a Indii, kde působil jako kartograf a zemědělský inženýr. Zemřel v Innsbrucku v roce 1973.

Frida – Bárbara Mujica

Žánr: *Literatura světová, Romány*
Vydáno: 2003, *Metafora*
Překlad: *Ivana Muková*
Počet stran: 408

Životní drama osobité mexické malířky Fridy Kahlo-Rivery.

Frida – film

Drama / Životopisný
USA / Kanada, 2002, 123 min
Režie: Julie Taymor

Hrají: Salma Hayek, Alfred Molina, Valeria Golino, Mía Maestro a další

Frida je americko-kanadský film z roku 2002, který zachycuje profesní a soukromý život surrealistické mexické malířky Fridy Kahlo, kterou hraje Salma Hayek. Film začíná těsně před nehodou Fridy Kahlo, kterou utrpěla ve věku 18 let, když se trolejbus srazil s autobusem, ve kterém jela. Fridu probodla kovová tyč a následky zranění, tedy chronické bolesti, ji trápily po celý zbytek jejího života. Její otec jí přináší plátno, na kterém začíná malovat. V průběhu filmu se objevují scény, ve kterých se prolínají skutečné Fridiny obrazy s realitou.

Fakta:

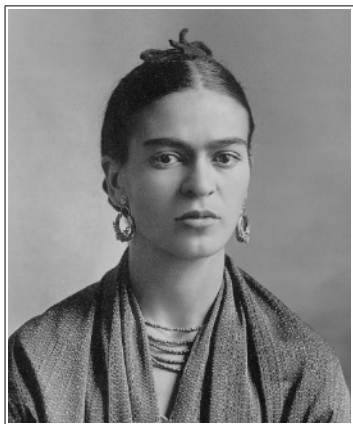
Frida Kahlo

Frida Kahlo, vlastním jménem Magdalena Carmen Frida Kahlo y Calderón, (6. července 1907 Coyoacán, Mexico City – 13. července 1954) byla mexická malířka z počátku 20. století. Frida se narodila jako jedna ze čtyř dcer maďarsko-židovskému otci a matce španělsko-mexicko-indiánského původu.

Frida překonala dětskou obrnu a v patnácti letech nastoupila do léčebného programu. Její léčba ale skončila už za tři roky, kdy byla vážně zraněna při havárii autobusu. Po nehodě strávila více než rok na lůžku, zotavovala se ze zlomeniny páteře, klíční kosti, žeber, pánve, ramena a zranění nohou. I přes velké množství provedených operací Kahlo strávila zbytek života v neustálých bolestech. Během rekonvalescence začala Kahlo tvořit olejomalby. Nejčastěji šlo o autoportréty, úmyslně naivní, malované jasnými barvami a plochými formami mexického lidového umění, které jí bylo blízké. Nad postelí měla připevněné zrcadlo, aby se viděla, když musela ležet. V 21 letech se zamilovala do mexického muralisty Diega Rivery, který byl o 20 let starší, a roku 1929 se vzali. Jejich manželství bylo velmi bouřlivé, přetrvávalo nevěry, tlak Riverovy kariéry, rozvod a následně druhý sňatek, její chabé zdraví a také

neschopnost mít děti v důsledku nehody v autobusu. Pár spolu cestoval do Spojených států amerických a Francie, kde se Kahlo seznámila s významnými osobnostmi ze světa umění a politiky.

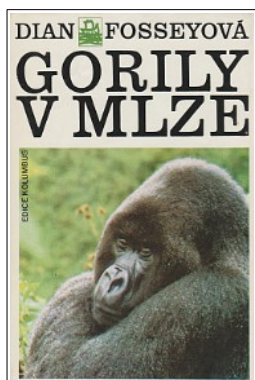

První vlastní výstavu měla Frida Kahlo v roce 1938 v galerii Julien Levy v New Yorku. Až v roce 1940 si Kahlo užívala značného úspěchu, mnohem slavnější se ale stala až po své smrti. Během svého pobytu v New Yorku se seznámila s maďarsko-americkým fotografem Nickolasem Murayem, který pořídil desítky portrétních černobílých i barevných fotografií. Murayovy portréty se staly nejznámějšími snímky umělkyně.

Frida i její manžel Diego byli velmi aktivními členy komunistické strany v Mexiku. V červenci 1954 se Frida naposledy objevila ve veřejném vystoupení, když se účastnila komunistické pouliční demonstrace.

Během svého života musela podstoupit více než 30 operací, brala velké množství léků. Ke konci života byla závislá na morfiu a alkoholu. Krátce po její první samostatné výstavě v roce 1953 jí musela být amputována noha. To ji psychicky zlomilo a pomýšlela dokonce na sebevraždu. Zemřela 13. července 1954, ve věku 47 let.

Gorily v mlze – Dian Fossey

Žánr: Literatura faktu, Příroda, zvířata

Vydáno: 1988, Mladá fronta

Překlad: Alena Jindrová-Špilarová

Počet stran: 285

Americká badatelka (1932-1985) díky svému patnáctiletému výzkumu v podmínkách vysokohorské oblasti afrického deštného lesa shrnuje výsledky svého studia ohroženého druhu goril horských.

Gorily v mlze – film

Drama / Životopisný

USA, 1988, 125 min

Režie: Michael Apted

Hrají: Sigourney Weaver, Bryan Brown, Julie Harris, John Omirah Miluwi a další

Příběh americké rehabilitační sestry Dian Fosseyové, kterou její zájem o vymírající druh horských goril přivede do afrického Konga, kde má pro National Geographic pokračovat v jejich přerušném sčítání. Kvůli občanské válce je sice nucena přesunout se společně s domorodým průvodcem Sembagarem do sousední Rwandy, přesto se však rozhodne úkol splnit. Přestože nemá se zvířaty žádné zkušenosti, je odhodlána vytrvat navzdory všem potížím. Pokračuje ve výzkumu, získává zkušenosti a osud goril, které pytláci zabíjejí kvůli suvenýrům a loví pro zoologické zahrady, se stává jejím celoživotním zájmem, který se během let postupně mění v posedlost. Během osmnácti let provedla řadu jedinečných pozorování v přirozeném prostředí zvířat, vybojovala řadu bitev s pytláky, prožila krátký milostný románek s fotografem Bobem Campbellem a také si svým nekompromisním postojem a později i podivínským chováním získala řadu nepřátel.

Fakta

Dian Fosseyová

Dian Fosseyová (16. ledna 1932, San Francisco – 26. prosince 1985, výzkumná stanice Karisoke, Volcanoes, Rwanda) byla americká bioložka zabývající se studiem života goril horských. Po setkání se známým primatologem Louisem Leakeym při cestě po Africe v roce 1963 se rozhodla studovat život gorily horské v pohoří Virunga.

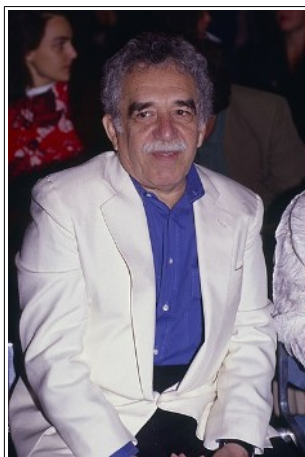

Po krátké zastávce v Zairu se kvůli tamním občanským nepokojům přemístila do Rwandy, kde v národním parku Volcanoes založila výzkumnou stanici Karisoke ležící mezi horami Karisimbi a Visoke. Své výzkumy začala v roce 1967 a prožila zde 18 let, které zasvětila svým milovaným gorilám. Když pytláci zabili jejího oblíbence Digita, založila Digitův fond a zahájila kampaň proti pytláctví a za záchranu goril. Dne 26. prosince roku 1985 byla ve své chýši nalezena zavražděná. Její vražda zůstává neobjasněná. Poslední záznam v jejím deníku zněl: „Když si uvědomíme cenu všeho živého, budeme méně lpět na minulosti a můžeme se tak více soustředit na záchranu budoucnosti.“

Její kniha „Gorily v mlze“ byla vydána dva roky před její tragickou smrtí.

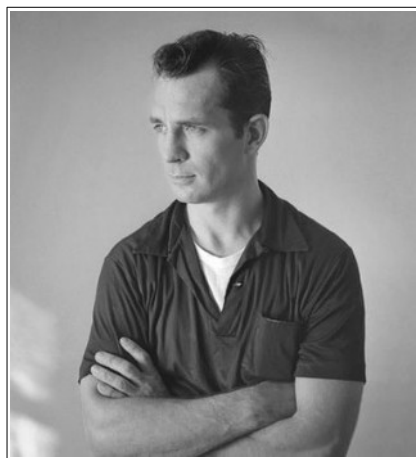
Narození v březnu

Gabriel García Márquez (6. březen 1927 – 17. duben 2014) byl kolumbijský spisovatel a novinář píšící španělsky. Často je považován za nejdůležitějšího představitele tzv. magického realismu, přestože je jeho dílo příliš rozmanité na to, aby mohlo být jednoznačně zařazeno. Narodil se jako nejstarší ze dvanácti sourozenců v městečku Aracataca v departmentu Magdalenana na severu Kolumbie. Dětství prožil se svými prarodiči, kteří ovlivnili jeho pozdější tvorbu. Jeho dědeček byl plukovníkem v kolumbijské občanské válce na straně liberálů, babička pak pověřivá žena znalá lidových pověstí. Od roku 1948 byl novinářem a dopisovatelem různých provinčních novin. Roku 1954 se stal zpravodajem významného bogotského listu El Espectador. Navštívil několik evropských zemí včetně Československa v letech 1955 a 1957. Roku 1957 se vrátil do Kolumbie, kde se jeho ženou stala Mercedes Barcha, se kterou pak měl dva syny. Po nástupu Fidela Castra k moci se stal dopisovatelem kubánské tiskové agentury Prensa Latina. V roce 1967 se konečně dostavil literární úspěch v románu o rodině Buendíů, *Sto let samoty*, za tři roky se prodalo více než půl milionu výtisků. Dílo psal zavřený v pracovně po osmnáct měsíců, než konečně vyšel s třinácti sty stránkami rukopisu notně čpícími nikotinem. Prodeje pomohly Garcíovi Márquezovi dostat se z dluhů a poskytly mu možnost věnovat se psaní po zbytek života. V roce 1982 obdržel Nobelovu cenu za literaturu. Jeho styl je plný nadsázek a fantastických motivů, které se objevují v místech všedního života. Společným rysem je vyprávění velkých příběhů, které roztrhají na mnoho bezvýznamných epizod, čímž se dílo stává záměrně nepřehledným. Čas podle něj neplyne, ale otáčí se dokola. Základními tématy pro něj jsou: láska, smrt, samota a stárnutí. Svým postavám přikládá mytologické rozměry a legendární vlastnosti ještě dříve, než by si je jakýmkoliv svým jednáním zasloužily.

v naší knihovně: *Sto let samoty*, *Kronika ohlášené smrti*, *Pohřeb Velké matky*

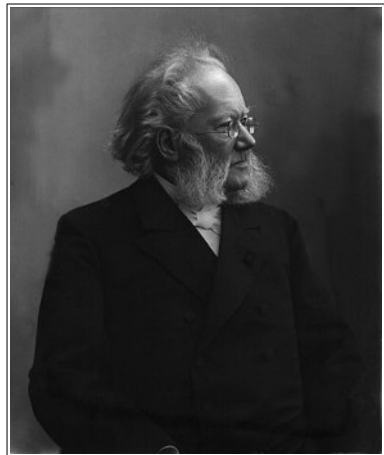
Jack Kerouac, vlastním jménem Jean-Louis Lebris de Kerouac, (12. březen 1922 – 21. říjen 1969) byl americký spisovatel, jeden z nejvýznamnějších představitelů beat generation. Proslavil se především svými autobiografickými romány, zejména pak dílem *Na cestě*. Předci Jacka Kerouaca pocházeli z Francie. Když byly Jackovi čtyři roky, zemřel mu ve věku devíti let na revmatickou horečku jeho starší bratr Gerard. Kerouaca tato událost hluboce poznamenala, prohloubila jeho závislost na matce a promítla se i do jeho tvorby. Po roce 1957, kdy vydal román *Na cestě*, se stal veřejně známou osobností. Stal se finančně zajištěným a začal pít víc alkoholu než kdykoli předtím. Zemřel na následky alkoholismu, na krvácení jícnových křečových žil. Jack Kerouac byl extrémně vnímavý a citlivý člověk. Jeho pochybnosti o sobě pramenily mimo jiné i z faktu, že jeho novátorská tvorba nebyla dlouho považována za způsobitelnou k vydání. Přes touhu poznávat a vsřebávat stále něco nového zažil i období těžkých depresí a pocity osamění. Domníval se, že zemře o samotě a sám o sobě psal v dopisech jako o zuboženém papírovém žebrákovi. Toto velmi těžké období života mu kromě psaní, četby a podpory přátel pomohl překonávat buddhismus. Kerouac se snažil (jako ostatní beatníci) o maximální upřímnost a spontánnost díla bez ohledu na umělecké následky. Pohrdal korigováním tvorby, jež má být způsobem druhotné morální cenzury vnucované podvědomím. Literáta přirovnával k jazzovému saxofonistovi, neboť

by měl hledat jazykové vyjádření nerušeného proudění myšlenek. Na druhou stranu lze z jeho tvorby vycítit pronikavý pocit stísněnosti, zoufalství a bolesti žití, jež většinou převažuje nad entuziasmem a občas násilným veselím postav. Jeho poezie je ovlivněna asijskými vlivy, především zen-buddhismem a starou čínskou poezií. Ovlivnila ho především forma haiku (tj. báseň o 17 slabikách, která obsahuje ucelenou vizi života ve třech krátkých řádcích), dále to byl blues (tříveršové sloky s opakovaným nepatrně variabilním prvním veršem, většinou smutné či melancholické). Kerouac přesně nedodržel tyto formy, šlo mu spíše o dodržení nálady a rytmu. Velmi ho ovlivnil jazz. Své básně považoval za chorusy.

v naší knihovně: Mag, Maggie Cassidyová, Maloměsto, velkoměsto, Na cestě, Podzemníci

Henrik Ibsen (20. březen 1828 – 23. květen 1906) byl norský dramatik a básník. Je považován za

zakladatele realistického dramatu. Narodil se v jihonorském městečku Skien. Dojmy a zážitky z dětství a mládí (rodinný bankrot, nemožnost studovat, časný odchod z domova za prací, nemanželské dítě), byly tak hluboké, že trvale působily na celou jeho tvorbu. V patnácti letech odešel Ibsen do Grimstadu do lékárny Jense A. Reimanna jako pomocník. Avantýra s lékárníkovou služkou přivedla sotva zletilého muže do situace, kterou se později mnohokrát zabýval ve svých hrách. V nich se objevuje problém následků vlastních činů a téma viny. Na své nemanželské dítě doplácel Henrik Ibsen totiž patnáct let. K dítěti ani k matce se však nikdy nehlásil a poté, co mu skončila vyživovací povinnost, považoval záležitost za navždy uzavřenou. Básnickou dráhu zahájil už v Grimstadu. Tam psal své první příležitostné, politické a polemické básně. Roku 1859 se oženil s dívkou z dobré bergenské rodiny Suzannah Thoresenovou a v témže roce

se mu narodil jediný manželský potomek, syn Sigurd. Od roku 1892 žil Ibsen trvale ve své vlasti, kde napsal své poslední čtyři hry. V roce 1901 ranila dramatika mrtvice a od této doby byl upoután na lůžko. Zemřel dne 23. května 1906. Henrik Ibsen je známý především jako dramatik. Kromě dramatu však jeho dílo obsahuje také básně, napsané většinou před rokem 1871, kdy vydal svou jedinou básnickou sbírku. Některé z jeho básní byly publikovány v dobovém tisku. Ibsen napsal za svůj život 26 dramatu.

v naší knihovně: Hry II

Karel Poláček (22. březen 1892 – 21. leden 1945) byl český spisovatel, humorista, novinář a filmový

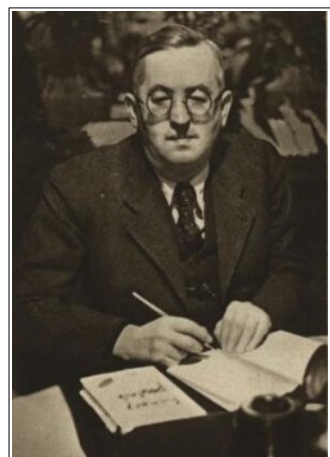
scenárista s židovskými kořeny. Narodil se v Rychnově nad Kněžnou, jeho otec Jindřich (Heinrich) Poláček byl židovský obchodník, matka Žofie, ovdovělá Fuchsová, byla rozená Kohnová. Karel Poláček měl čtyři bratry a dva nevlastní sourozence z otceva druhého manželství s Emílií Posilesovou. Poláček studoval v Rychnově vyšší gymnázium, byl však vyhozen pro „vzdorovité chování“ a špatný prospěch. Nakonec gymnázium dokončil maturitní zkouškou v Truhlářské ulici v Praze roku 1912. Poté začal studovat na právnické fakultě Karlovy univerzity. Zároveň v Rychnově organizoval studentské loutkové divadlo, pro něž psal a překládal hry, hrál v něm a také je řídil. Od roku 1920 začal psát do satirických časopisů Štika venkova

a Nebojsa. Zde se seznámil s bratry Karlem a Josefem Čapkovými. Stal se také členem kruhu pátečníků. Od roku 1922 soustavně spolupracoval s Lidovými novinami jako sloupkař a fejetonista a také soudní zpravodaj. V druhé polovině 20. let působil jako redaktor Tvorby, od roku 1928 pracoval v listech vydavatelství Melantrich, především v Českém slově jako sloupkař a soudničkář. V letech 1927-1930 redigoval humoristický časopis Dobrý den. V roce 1933 znovu nastoupil do Lidových novin; v roce 1939 byl kvůli zavádění rasových zákonů propuštěn. 3. srpna 1920 se Poláček oženil s Adélou Herrmannovou. Podle vzpomínek dcery Jiřiny nebylo manželství šťastné. 16. listopadu 1939 bylo Poláčkovo a Herrmannové manželství rozvedeno „od stolu a lože“. Německá okupace a rasová perzekuce Poláčkovi znemožnily pracovat v novinách; živil se jako knihovník v Židovské náboženské obci. Dceru Jiřinu stačil ještě poslat do bezpečí do Anglie. Dne 5. července 1943 byl deportován do terezínského ghetta, 19. října

1944 pak nastoupil do transportu do koncentračního tábora Osvětim. Původně se předpokládalo, že Poláček zemřel v Osvětimi v plynové komoře. Až v 90. letech se podařilo najít důležitého svědka, účastníka pochodu smrti, Kláru Baumöhlovou z východního Slovenska, která potvrdila, že Poláček přežil transport z Osvětimi do tábora Hindenburg, kde napsal krátkou divadelní hru, v níž svědkyně také hrála, a že se potom účastnil pochodu z Hindenburgu do tábora Gleiwitz. 19. ledna jej paní Baumöhlová viděla naposled. Není známo, zda Poláček zahynul na pochodu, při vstupní selekci nebo ještě později. Údaj 21. ledna 1945 odpovídá datu selekce v koncentračním táboře Gleiwitz. Poláček patří k nejvýznamnějším česky píšícím humoristům. Ve svých románech zobrazuje především směšnost i tragiku života „malého člověka“. Některá z děl lze charakterizovat jako specifický „román živnosti“: všechny vystupující postavy jsou výrazně utvářeny svým povoláním nebo zálibou. Poláčekův styl je většinou lakonický, bezozdobný, antiromantický, i když se i u něj najde přesně odměřený patos. Román *Bylo nás pět* napsal Poláček krátce před odchodem do Terezína, poprvé vyšel v roce 1946. Kniha zobrazuje dění na maloměstě tentokrát očima dítěte. Jedná se o mistrovské dílo jazykové komiky. Příhody pěti chlapců jsou psány groteskní kombinací jazyka hovorového, obrátů z dobrodružné četby a slohu povinných školních prací. Deník, který si Poláček psal v roce 1943 před odchodem do Terezína, byl poprvé vydán v roce 1959 pod titulem *Se žlutou hvězdou*.

v naší knihovně: *Bylo nás pět, Dům na předměstí, Román, Edudant a Francimor, Hostinec U Kamenného stolu, Michelup a motocykl, Okresní město*

Josef Čapek (23. březen 1887 – duben 1945) byl český malíř, grafik, knižní ilustrátor a spisovatel. Byl

starším bratrem spisovatele Karla Čapka. Narodil se v rodině lékaře Antonína Čapka a jeho manželky Boženy. Do tří let žil v lázeňském domě v Malých Svatoňovicích u Trutnova, spolu se starší sestrou Helenou; zde se narodil i mladší bratr Karel. Roku 1890 se rodina přestěhovala do Úpice, kde navštěvoval obecnou a měšťanskou školu. Tam však příliš neprosplával, i když výtvarné nadání se mu nedalo upřít. Od podzimu 1904 začal žít už natrvalo v Praze, kde studoval na Uměleckoprůmyslové škole. Zde se také v roce 1910 seznámil se svou budoucí manželkou Jarmilou Pospíšilovou. Kolem roku 1928 se Josef Čapek inspiroval především dětským světem, protože v této době jeho dcera Alena dorůstala do školních let. Zejména pro ni napsal a ilustroval knížku *Povídání o pejskovi a kočičce* a vytvořil kresby pro další knihy. 1. září 1939 byl v Želivě u Humpolce zatčen gestapem a uvězněn. 9. září byl spolu s dalšími vězni převezen do koncentračního tábora Dachau u Mnichova a odtud 26. září

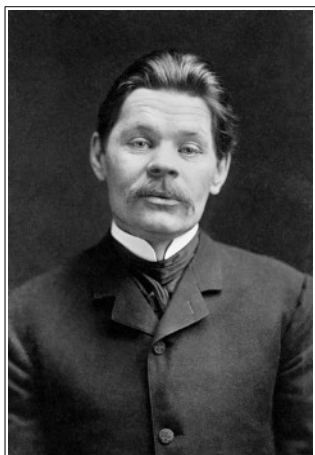
do Buchenwaldu, kde byl vězněn dva a půl roku. Od roku 1941 byl přidělen do malířské a písmomalířské dílny, kde maloval rodokmeny členů SS. 26. června 1942 byl převezen do koncentračního tábora v Sachsenhausenu, kde znovu pracoval v malířské dílně. Tajně překládal anglickou, španělskou a norskou poezii. V prosinci 1942 vytvořil svou první rozsáhlou báseň *Za bratrem Karlem* a také kreslil drobné črty tužkou. V následujícím roce v psaní poezie pokračoval, jeho básně kolovaly mezi spoluvězni v opisech. 25. února 1945 byl převezen do koncentračního tábora v Bergen-Belsenu, kde následně vypukla tyfová epidemie. Jeho tělo nedokázalo skvrnitý tyfus porazit. Podle některých svědectví byl ještě 13. dubna 1945 naživu. Podle všech náznaek však zemřel krátce před osvobozením tábora. Datum jeho smrti ani jeho skutečný hrob neznáme, jeho symbolický hrob se nachází na Vyšehradském hřbitově v Praze. Vzhledem k tomu, že se tělesné pozůstatky Josefa Čapka nikdy nenašly, probíhalo řízení o prohlášení za mrtvého, na jehož konci bylo roku 1948 stanoveno úřední datum úmrtí na 30. dubna 1947.

v naší knihovně: *Beletrie pro děti, Kulhavý poutník, Povídání o pejskovi a kočičce, Povídejme si, děti, Psáno do mraků, Rodné krajiny, Stín kapradiny*

Maxim Gorkij (Максим Горький), vlastním jménem Alexej Maximovič Peškov (Алексей Максимович Пешков), (28. březen 1868 – 18. červen 1936), byl ruský spisovatel, dramatik, básník a revolucionář. Bývá považován za průkopníka socialistického realismu. Maxim Gorkij se narodil v Nižném Novgorodě v rodině truhláře Maxima Savatjeviča Peškova, který byl synem důstojníka a zemřel na cholera v Astrachani. Gorkého matka ho vinila ze zapříčinění otcovy smrti, proto byl vychováván u despotického děda Kaširina. V roce 1879 osiřel úplně. Od té doby se musel žít samostatně, střídal různá zaměstnání – byl poslíčkem v obchodě, umývačem nádobí na volžském parníku, učedníkem v dílně malíře ikon,

pracoval jako nakladač v přístavu, jako pekařský dělník apod. Od patnácti let se toulal po Rusku a vzdělával se jako samouk, v této době se aktivně zapojil do revolučního hnutí. Od podzimu 1885 do jara 1887 pracoval v Kazani v pekárně V. S. Semjonova. V roce 1887 se v Kazani pokusil o sebevraždu, tento pokus o sebevraždu později popsal v autobiografické povídce Případ z Makarova života.

Maxim Gorkij zemřel 18. června 1936, po jeho smrti se objevily spekulace, že byl otráven. Tyto spekulace vycházejí z tvrzení jeho ženy, která v roce 1963 prohlásila, že si je jista, že její muž byl otráven, v tomto období se také proslýchalo, že jed byl nalezen i při jeho pitvě. Žádná z těchto spekulací však není podložena jasnými důkazy. Pravdou je, že jeho smrt byla režimem dobře využita. Gorkij je pohřben u Kremelské zdi v Moskvě se všemi státními poctami. Po smrti se M. Gorkij stal součástí oficiální propagandy, kdy byl jeho život upraven podle tehdejších měřítek. Tím se jeho život dostal často do oblasti legend a ne vždy je lehké odlišit skutečnost od této mystifikace. Gorkého dílo je poměrně rozsáhlé a prošlo dost složitým vývojem, jeho díla jsou však jakoby v opozici vůči dílům L. N. Tolstého či F. M. Dostojevského proti jejichž náboženským postojům postavil socialismus. Gorkého dílo bylo často překládáno, což přispělo k propagaci socialismu na Západě. Hlavně před rokem

1917 byl Gorkij v západní Evropě poměrně populární. V rámci ruské literatury lze považovat Gorkého za nejdrsnějšího a nejpřímějšího spisovatele, to se týká především oblastí erotiky a násilí. V jeho dílech je patrná schopnost psát jasně a nekomplikovaně. Gorkij zavedl do ruské literatury nové typy postav, které částečně korespondují se Zolovým naturalismem, ale Gorkij jim dává jinou roli. Jedná se o postavy bezdomovců, prostitutek, alkoholiků, tuláků, kriminálníků, žebráků a jiných vyvrženců ze společnosti. Většina těchto postav je vnitřně rozpolcena, nevyrovnaná a nenalézají smysl života, přestože si uchovávají víru v lepší svět. Zároveň lze jeho dílo chápat jako nejen jejich obhajobu, ale i obhajobu práva silnějšího. Typickou vlastností jeho hrdinů pak je touha po volnosti, alkoholismus a sexuální promiskuita. Tyto hrdiny pak spojuje zloba na život a celý svět. První Gorkého díla jsou povídky ovlivněné filosofií Friedricha Nietzscheho, kde své ztroskotance ztotožňuje s jeho nadčlověkem. Jejich cynismus vydává za pohrdání předsudky, jejich neschopnost usadit se a přinutit se k práci za touhu po úplném osvobození. Gorkij tak staví jejich individualismus proti lhostejnosti masy a oslavuje člověka jako jedince na úkor anonymní masy. Tím se řadí k prvním dekadentům. Poté psal novoromantické a nakonec přešel k sociálním analýzám, které přerostly do socialistického realismu. Ze všech děl je patrný jeho nepřátelský vztah k carskému Rusku. Dále pak snaha ukazovat, že lidský život má nějaký vyšší cíl (zpravidla revoluci), jinak je bezcenný. Jednou z nosných myšlenek se tak stává nikoli štěstí jednotlivce, ale obětování se pro štěstí mas, jejichž štěstí ovšem, dle Gorkého, spočívá v poznání jeho pojetí individualismu. Velmi často se v jeho díle objevuje motiv týrané či alespoň ponížené ženy, alkoholismu a násilí vůbec. Tyto problémy pak chápe jako součást ruské mentality.

v naší knihovně: *Foma Gordějev, Jednou na podzim, Matka, Moje university*

Jan Amos Komenský (28. březen 1592 – 15. listopad 1670) byl poslední biskup Jednoty bratrské a jeden

z největších českých myslitelů, filosofů a spisovatelů. Během svého života si získal renomé především jako pedagog, resp. teoretik pedagogiky a autor mnoha spisů z tohoto oboru. Byl jediným tvůrcem originální, filosoficky ukotvené pedagogické soustavy v českých zemích, zabýval se všeobecnou teorií výchovy, didaktikou, vytvořil speciální metodiku výuky jazyků a sám sepisoval originální učebnice. Už za Komenského života si získaly mimořádnou oblibu jeho jazykové příručky *Janua linguarum reserata* (Dvěře jazyků otevřené, známé jako *Brána jazyků otevřená*) a *Orbis sensualium pictus* (Svět v obrazech). Komenský je považován za zakladatele moderní pedagogiky a vysloužil si přízvisko „Učitel národů“. Literární odkaz Jana Amose Komenského, který byl coby nekatolík nucen od roku 1628 působit v exilu, je velmi obsáhlý a různorodý. Psal latinsky i bohatou a působivou češtinou. Tvořil spisy encyklopedické a jeho

ideálem byla pansofie (vševěda), objímající veškeré tehdejší vědění, zanechal však také díla teologická i teosofická, hymnologická i hymnografická či všenápravná (výchovná, ale přesahující rámec didaktiky).

Do obecného povědomí se zapsal také jako autor nejslavnějšího česky psaného díla 17. století s názvem *Labyrint světa a ráj srdce*. Jan žil s rodiči v Uherském Brodě (pocházel z měšťanské rodiny). Jeho otec Martin Segeš byl významným členem Jednoty bratrské, jeho matkou byla Anna Chmelová. Jeho dědeček János Szeges byl Maďar. Po smrti rodičů a dvou ze čtyř sester se o něj starala jeho teta ve Strážnici, kde začal studovat. Dne 26. 4. 1616 byl v Žeravicích vysvěcen na kazatele a následně odešel do Fulneku, kde působil jako rektor tamější školy a jako kazatel Jednoty bratrské. Ve Fulneku poznal i svou první ženu Magdalénu Vizovskou, která měla žít v Třebíči spolu se svým otcem, Komenský zde vykoupil věno své ženy v podobě domu na Jejkově. Po porážce stavovského povstání (1621) byl nucen opustit Fulnek a skrývat se na různých místech v Čechách a na Moravě, protože odmítal konvertovat ke katolictví. Po roce ukrývání mu během morové epidemie zemřela žena a jeho dvě děti, které zůstaly ve Fulneku. V roce 1624 začal Jan působit v Brandýse nad Orlicí na panství svého ochránce Karla staršího ze Žerotína, kde se seznámil se svou druhou ženou Marií Dorotou Cyrillovou, se kterou měl dvě dcery a syna. Konec svého života (14 let) strávil v holandském Amsterdamu v bytě na jedné z nejlepších ulic, kde se konečně mohl v klidu a pohodlí věnovat pracím všenápravným. Zemřel po dlouhodobých zdravotních problémech, ve společnosti své ženy Jany, syna Daniela, přítele a lékaře Mikuláše Tulpa, 15. listopadu 1670. Byl pohřben v kostelíku v Naardenu.

v naší knihovně: *O sobě, Truchlivý, Vybrané spisy Jana Amose Komenského*

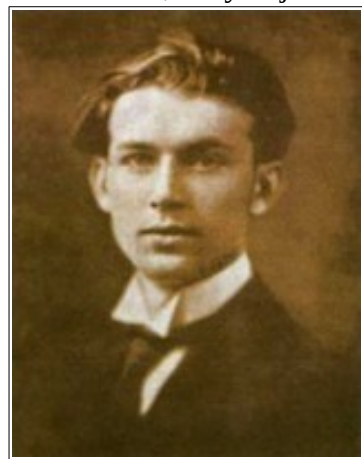
Bohumil Hrabal, rozený Bohumil František Kilian (28. březen 1914 – 3. únor 1997) byl český prozaik, jeden z nejvýznamnějších a nejsobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století. Ačkoliv začal autorsky publikovat až po 40. roce věku, stal se třetím nepřekladanějším českým autorem 20. století. Byl stálým hostem hospody „U Zlatého tygra“ v Praze na Starém Městě, kmenovým členem tzv. „Hrabalovy Sorbonny“ a doživotním prezidentem hospodské přístolní společnosti zvané Zlatá Praha. Narodil se na brněnském předměstí Židenice svobodné matce Marii Kilianové a důstojníku rakouské armády Bohumilu Blehovi, který se ovšem k otcovství nehlásil, proto byl pokřtěn Bohumil František, příjmením Kilian. Do tří let žil u prarodičů v Brně. Matka pracovala jako pomocná účetní v městském pivovaru v Polné, kde se seznámila s budoucím manželem, hlavním účetním Františkem Hrabalem. Dne 25. září se narodil Hrabalův nevlastní bratr, Břetislav Josef Hrabal. Rodiče se aktivně věnovali divadlu, kde se objevil i malý Bohumil

Hrabal, když 16. května 1918 hrál v Jiráskově Vojnarce. V srpnu 1919 se čtyřčlenná rodina přestěhovala do Nymburka. Spisovatelem z povolání se stal v roce 1963. V roce 1965 se stal členem Svazu československých spisovatelů a redakční rady Literárních novin. Po roce 1970 nesměl několik let oficiálně publikovat, psal tedy do samizdatových a exilových periodik. Roku 1975 bylo v časopise *Tvorba* zveřejněno krátké sebekritické prohlášení, na jehož základě mu bylo částečně a pod dohledem cenzury umožněno opět publikovat. Řada jeho děl vycházela v nakladatelství Pražská imaginace, vydávajícím Hrabala samizdatem od roku 1985. Hrabalovy knihy byly mnohokrát úspěšně zfilmovány a obdržel také spoustu nakladatelských cen. Bohumil Hrabal zemřel v roce 1997 v Praze na následky pádu z okna v pátém patře Ortopedické kliniky Nemocnice Na Bulovce, ve které se léčil. Za své dílo byl několikrát oceněn. Za román *Příliš hlučná samota* získal italskou literární cenu Premio Elba – Raffaello Brignetti, maďarskou cenu I. Bethlena, za knihu *Jak jsem obsluhoval anglického krále* Národní cenu České republiky, francouzské vyznamenání *Officier de l'ordre des arts et des lettres* (Rytíř umění a písemnictví), za anglické vydání *Příliš hlučné samoty* obdržel cenu Georgie Theinera a cenu Jaroslava Seiferta za trilogii *Svatby v domě*, *Vita nuova*, *Proluky* ad. 30. dubna 1968 obdržel společně s Jiřím Menzelem státní cenu Klementa Gottwalda za oscarový film *Ostře sledované vlaky*. 6. května 1989 mu byl udělen titul zasloužilý umělec. 9. května 1996 jej jmenovali doktorem honoris causa na univerzitě v Padově. Téhož roku získal z rukou Václava Havla medaili „Za zásluhy“. V jeho díle je jasný prvek autobiografičnosti, protože hojně čerpal z autentických životních zkušeností, které s nevšední uměleckou imaginací a fantazií transformoval do svébytné grotesknosti, nadsázky a komična, někdy poznamenaných i skepsí a černým humorem. Vytvořil literární díla triviální i vysoce kultivovaná, v nichž se nevyhýbal ani slangu a poetismům. V pozdních prózách nechal zaznít i silné melancholické tóny (nikoliv však depresivní). Jeho dílo je velmi populární i v zahraničí, bylo přeloženo do více než 28 jazyků.

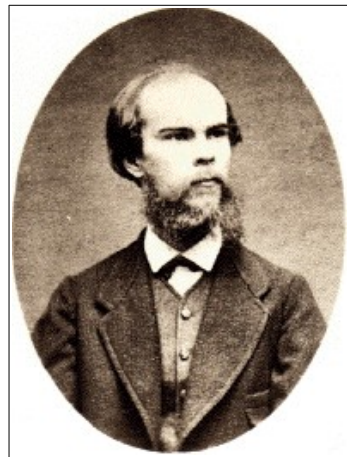
v naší knihovně: *Atomová mašina značky Perkeo, Bambino di Praga, Domácí úkoly z pilnosti, Harlekýnovy milióny, Hovory lidí, Chcete vidět zlatou Prahu?, Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet, Jsme jako olivy, Každý den zázrak, Kličky na kapesníku, Kluby poezie, Kouzelná flétna, Krajina/ Bohumila Hrabala, Krasosmutnění, Městečko u vody, Můj svět, Něžný barbar, Obsluhoval jsem anglického krále, Ostře sledované vlaky, Perlička na dně, Pojízdna zpovědnice, Poupata, Povídky, črty a hovory, Proluky, Příliš hlučná samota, Slavnosti sněženek, Svatby v domě, Tři novely, Večerníčky pro Cassia, Vita nuova, Ze zápisníku zapisovatele, Život bez smokingu*

Jiří Wolker, celým jménem Jiří Karel Wolker (29. březen 1900 – 3. leden 1924), byl český básník, představitel tzv. proletářské poezie. Narodil se v Prostějově v dobře situované rodině bankovního úředníka Ferdinanda Wolkera a jeho ženy Zdeny, vystudoval Gymnázium Jiřího Wolkera (tehdy pouze Gymnázium Prostějov). V letech 1916-1917 se pod vedením Antonína Svojsíka účastnil skautských táborů v Orlovských lesích nedaleko hradu Lipnice. Do dvaceti let trávil prázdniny ve vile na Svatém Kopečku u Olomouce, u babičky Anežky Skládalové. Tato vila dnes nese název vila Jiřího Wolkera (Bellevue) a je kulturní památkou. Od roku 1919 studoval na přání svého otce práva v Praze, přičemž zároveň navštěvoval literární přednášky Františka Xavera Šaldy a Zdeňka Nejedlého. V Praze pobýval do června 1923. V roce 1921 vystoupil Wolker z římskokatolické církve. Od roku 1921 byl členem prostějovské pobočky KSČ. V letech 1921-22 byl členem Literární skupiny a 1922-23 Devětsilu; v obou případech byl důvodem jeho odchodu nesouhlas s vývojem a politickou neangažovaností. V dubnu 1923 mu byla zjištěna tuberkulóza. Od června do prosince téhož roku se léčil ve Vysokých Tatrách, v Tatranské Poliance a na chorvatském ostrově Krk; nakonec byl smrtelně nemocný převezen domů, kde za několik dní zemřel.

v naší knihovně: *Balady, Básně, Dopisy, Pohádky, Srdce štít, Těžká hodiny, Zasvěcování srdce*

Paul Marie Verlaine [Verlén] (30. březen 1844 – 8. leden 1896) byl francouzský básník, představitel prokletých básníků a symbolismu. Narodil se v Metách. Byl jediným synem ženijního důstojníka Nicolase Verlainea a jeho manželky Élisy. V domácnosti s nimi žila ještě Paulova o osm let starší sestřenice z matčiny strany, kterou měl velmi rád. V roce 1851 otec odešel z armády a rodina se přestěhovala do pařížské čtvrti Batignolles. Studentská léta strávil na internátní škole v Bonapartově lyceu. Paul byl průměrný žák, který rád četl básně i prózu, obdivoval Victora Huga. Ve čtrnácti letech objevil verše Charlese Baudelaira a Théodora de Banville a to mu dalo impulz k vlastní tvorbě. Začal psát první básně, také se naučil kouřit a pít alkohol. Po maturitě v roce 1862 strávil prázdniny na severu Francie u sestřenice Élisy, která se mezitím provdala za majitele cukrovaru. V roce 1864 nastoupil do zaměstnání jako úředník na městské radnici. Vedl společenský život, rád sedával v kavárnách a popíjel absint. V roce 1869 vyšla u téhož nakladatele Verlainova druhá kniha Galantní slavnosti (*Fêtes galantes*). V roce 1870 se po dvouleté známosti oženil s Mathildou Mautéovou, o rok později se jim narodil syn Georges. Verlaine se snažil omezit pití a manželství bylo zpočátku šťastné. Koncem roku 1895 se Verlainův zdravotní stav prudce zhoršil a 8. ledna 1896 zemřel ve věku 51 let. Manifestačního pohřbu se zúčastnila celá umělecká Paříž. Pochován byl na hřbitově v Batignolles.

Ve svých sbírkách zachycuje citové a náladové odstíny okamžiku, který je spojen s obrazy a představami. V jeho poezii se pocity vyvozují z dojmů a doteků (lidí, předmětů, přírody). V jeho verších je zajímavým způsobem zdůrazněn rytmus a melodie, dosahuje toho tím, že klasický verš nahradil veršem o lichém počtu slabik a rým asonancí. Tento druh poezie inspiroval mnoho hudebních skladatelů. Většinu básní napsal před rokem 1880, mezi dvacátým druhým a třicátým pátým rokem svého života. Byly součástí i později publikovaných sbírek. Za vrcholné období Verlainovy tvorby se pokládá život před uvězněním. Poezie z druhé poloviny života je poznamenána patosem, náboženským rozjímáním a úvahami nad vlastním osudem, snahou ospravedlnit své jednání. Jeho básně se postupně měnily do prózy ve verších.

v naší knihovně: *Moudrost, Slova na strunách*

Regionální výročí – březen

Josef Eckhardt – starosta Horšovského Týna

05.02.1819 (Horšovský Týn) – 07.03.1892 (Horšovský Týn)

místa působení: Horšovský Týn

Regionální politik, starosta a autor publikace o Horšovském Týnu.

Václav Kejmar – malíř

04.09.1869 (Unhošť) – 14.03.1952 (Praha)

místa působení: Horšovský Týn

Portrétista, autor mystických obrazů. V letech 1895-1896 upravoval figurální sgrafita na nádvoří zámku v Horšovském Týně.

Leontina Mašíňová – spisovatelka

16.03.1882 (Plzeň) – 10.02.1975 (Lázně Bělohrad)

místa působení: Domažlice, Chodsko, Lázně Bělohrad

Propagátorka biografického románu a autorka knih pro děti. V regionu čerpala prameny k některým svým knihám.

Arnošt z Pardubic – arcibiskup

25.03.1297 (Kladsko) – 30.06.1364 (Roudnice)

místa působení: Praha, Horšovský Týn

Pražský biskup, arcibiskup, rádce a přítel Karla IV. V letech 1344 až 1364 nechal přestavět hrad v Horšovském Týně.

Egon Weissenbach – malíř

30.03.1897 (Horšovský Týn) – 27.05.1966 (Vídeň)

místa působení: Vídeň, Horšovský Týn

Restaurátor gotických a renesančních obrazů, jeden z nejlepších soudobých znalců freskové malby. Autor nových metod obnovy vzácných starých maleb.

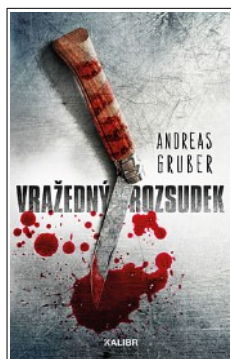
Josef Solfronk – ředitel LŠU

15.07.1910 (Domažlice) – 31.03.1982 (Cheb)

místa působení: Horšovský Týn, Luby

Učitel hudby, komponoval orchestrální i sólové skladby. Během 2. světové války zatčen, vězněn nacisty v koncentračním táboře Flossenbürg.

Nabídka knih k vypůjčení v naší knihovně

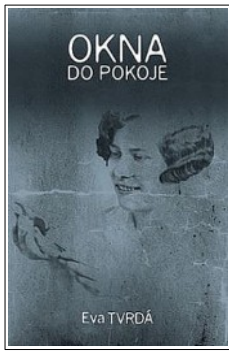

Vražedný rozsudek – Andreas Gruber

Ve Vídni zmizela desetiletá Klára. Když se o rok později znovu objeví zcela zmatená na okraji nedalekého lesa, má celá záda potetovaná motivy z Dantova Pekla – a nikdo z ní nedostane ani slovo. Mezitím nizozemský případový analytik Maarten S. Sneijder probírá se svými studenty nevyřešené případy vražd.

- thriller

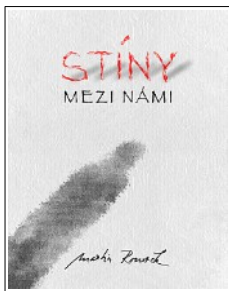
- 494 stran

Okna do pokoje – Eva Tvrďá

Ženský triptych o víře ve druhé polovině 20. století. Část Lili Marlene vycházela od prosince 2008 jako čtení na pokračování v Zrcadle Hlučínska a na www stránkách autorky.

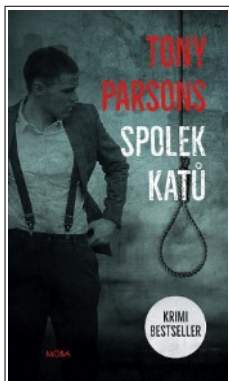
- román
- 174 stran

Stíny mezi námi – Martin Rousek

Hrozivé události navždy změnilы její život. Třiatřicetiletá Lilly by nejráději zapoměla na všechny výjevy, které se jí neustále vracejí do mysli. Když jí sousedka Lucy navrhne daleký výlet, neváhá ani vteřinu. Musí pryč z města. Radost ale po pár hodinách vystřídá strach.

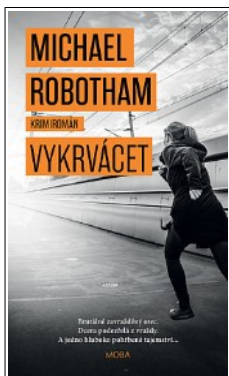
- horor, thriller
- 238 stran

Spolek katů – Tony Parsons

Za horkých letních večerů londýnské ulice brázdí skupina samozvaných katů, která unáší zločince a popravuje je oběšením. K smrti je tak odsouzen člen gangu, který zneužíval nevinné mladé dívky, bohatý bankéř, který přejel malého chlapce a ujel, a kazatel, který hlásá nenávist a opěvuje smrt britských vojáků.

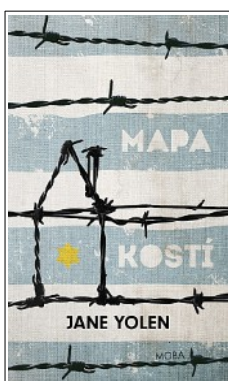
- thriller
- 330 stran

Vykrvácet – Michael Robotham

Když se Sienna Hegartyová, problémová kamarádka dcery Joe O'Loughlina, objeví u dveří jeho domu v šoku, neschopná říct, co se stalo, a celá od krve, Joe si slíbí, že odhalí temná tajemství, která se její mysl rozhodla pohřbít. U Sienny doma policie objeví zásadní díl celé skládačky: mrtvolu jejího otce...

- thriller
- 503 stran

Mapa kostí – Jane Yolen

Píše se rok 1942 a polská dvojčata Chaima a Gittel vyženu z jejich krásného domova do lodžského ghetta. Rodina žije v přečpaném pokoji v příšerných podmínkách, a když i život tam začne být příliš nebezpečný, jejich rodiče se rozhodnou utéct do nedalekého Lagiewnického lesa.

- historický román
- 453 stran

Žena z čísla 24 – Juliet Ashton

Příběh plný lásky, přátelství a humoru nás zavede do domu č. 24, kde žije pestrá sbírka obyvatel s vzájemně propletenými vztahy. Dětská psycholožka Sarah se trápí, protože její exmanžel se od ní odstěhoval a bydlí teď s novou partnerkou jen o patro níž! Sarah si také dělá starosti o malou Unu a její věčně unavenou úzkostlivou matku.

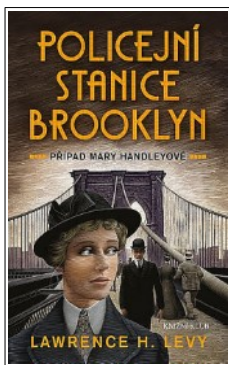
- pro ženy
- 375 stran

Jediná maličkost – Erin Watt

Bethin život se po smrti její sestry zásadně změnil. Rodiče by ji nejradši zamkli pod zámek a věří, že jediný způsob, jak ji ochránit, je hlídat každý její krok. Když se Beth jednoho večera vykrade z domu, pozná nového souseda Chase. Je nadšená, že má tajného kamaráda. Beth ovšem netuší, jak obrovské její tajemství doopravdy je...

- pro ženy
- 295 stran

Policejní stanice Brooklyn – Lawrence H. Levy

Rafinovaný příběh s nezapomenutelnou hlavní postavou, která se setkává s mnoha známými historickými osobnostmi, je zasazen do New Yorku roku 1888. Mladá, chytrá a cílevědomá Mary Handleyová z Brooklynu se snaží prokázat vraždu Charlese Goodriche.

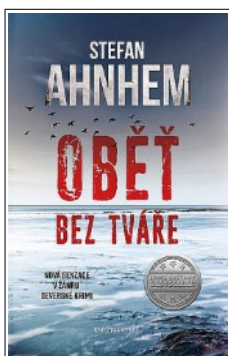
- historická krimi
- 285 stran

Nejsem z ledu – Anne Frasier

Pod hladinou minneapoliského jezera je nalezeno tělo chlapce zamrzlé v ledu. Děsivý nález však není ojedinělý. Ba co hůř. Nalezená těla patří dvanáctiletým chlapcům, kteří zmizeli před dvaceti lety. Detektiv Jude Fontaineová a její partner Uriah Ashby se potýkají nejenom s neobvyklým případem, ale i s nástrahami kruté zimy.

- krimi
- 279 stran

Oběť bez tváře – Stefan Ahnhem

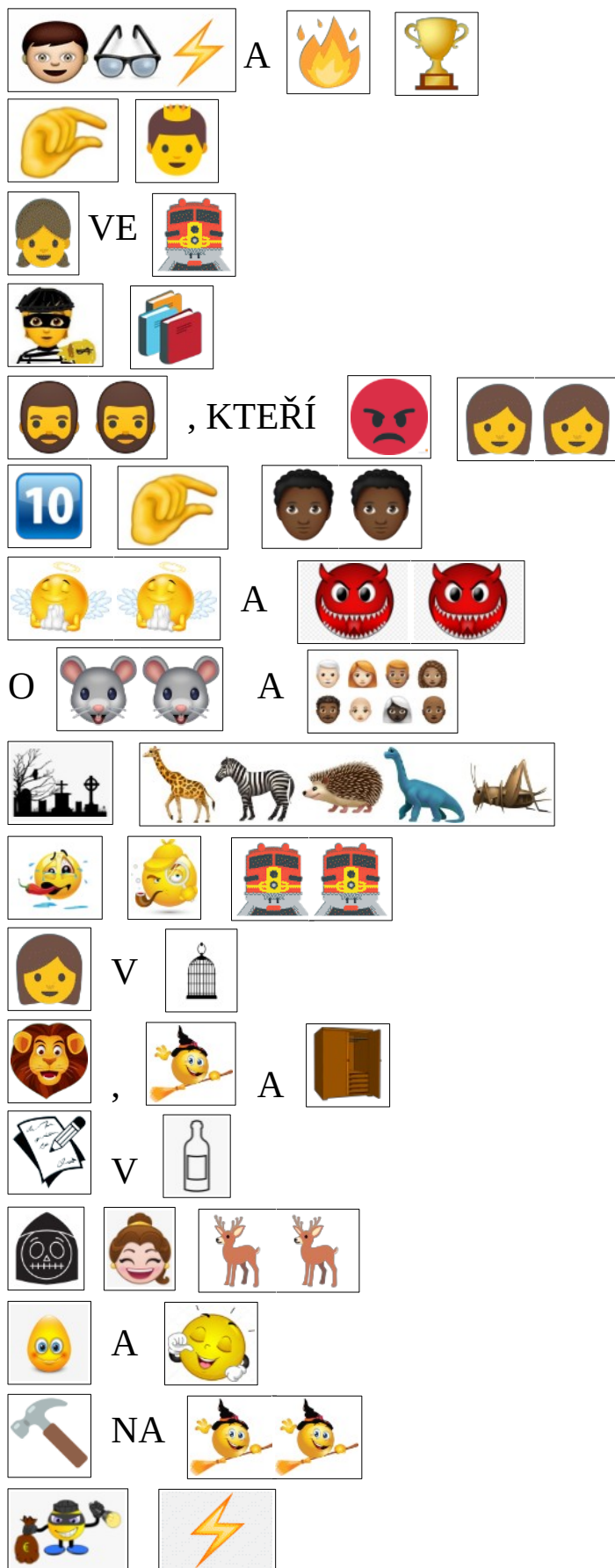
Dvě zohavené mrtvoly. Dva bývalí spolužáci. A u obou se našla třicet let stará třídní fotografie s jejich přeškrtnutými obličejí – vzkaz pro Fabiana Riska. Stockholmský detektiv Fabian Risk se právě vrátil zpět do rodného Helsingborgu. Nastoupil na místní kriminální oddělení a hned dostane případ oněch vražd.

- krimi
- 494 stran

Hádanka

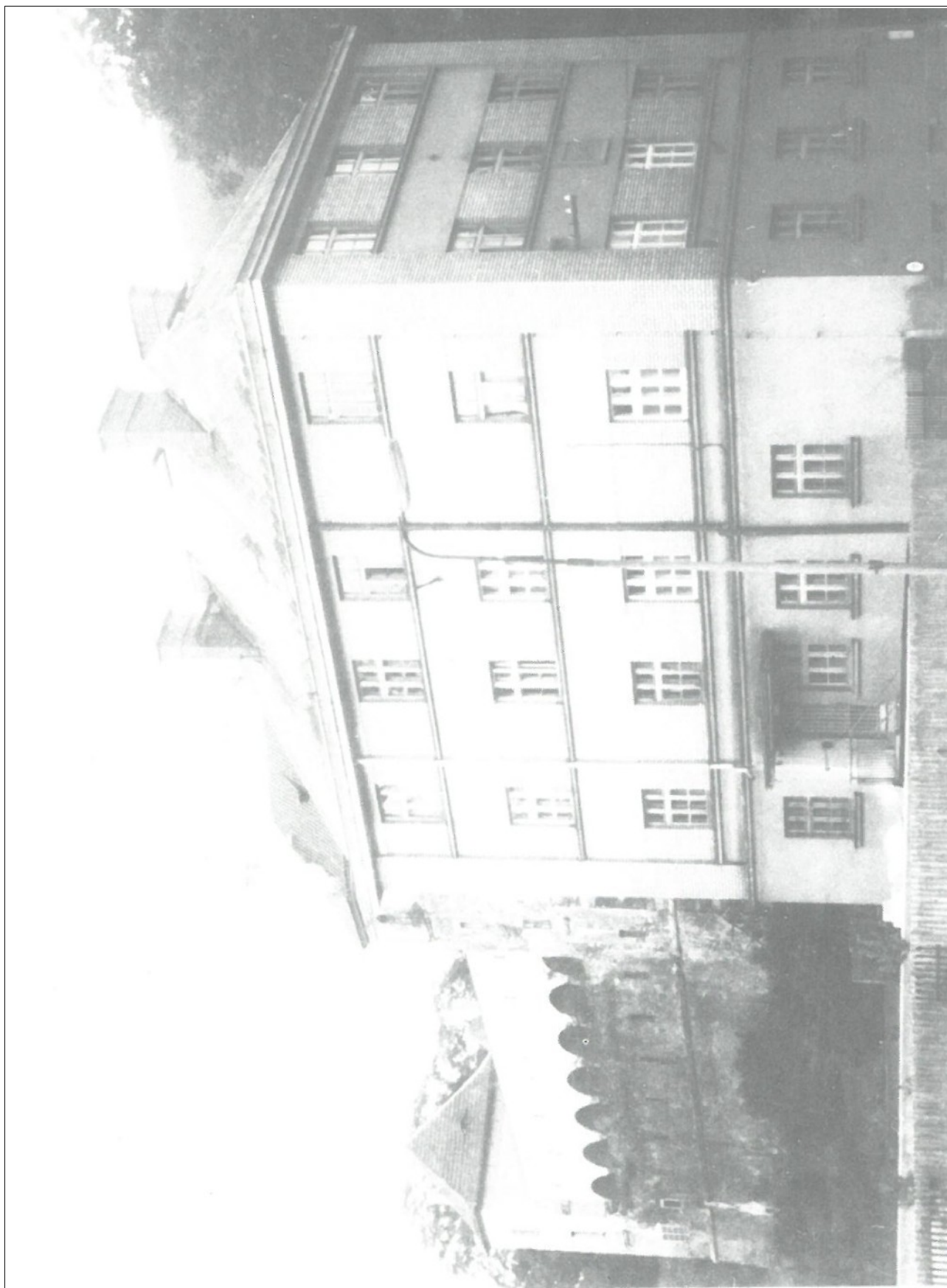
Pojmenujte jednotlivé obrázky a uhodněte název knihy. Všechny uvedené knihy mají i svoji filmovou podobu a všechny tituly najdete samozřejmě i v naší knihovně.

Historie domů v Horšovském Týně

Dr. E. Beneše 80

1986 – budova pošty, od roku 1938 do roku 1945 zde byl i finanční úřad

29. 6. 2021

Americký spisovatel William Faulkner řekl, že největšího komplimentu se mu dostalo od jednoho Skota. Napsal mu: „Vaše kniha se mi tak líbila, že jsem si ji málem koupil.“

Městská knihovna
náměstí Republiky 102
346 01 Horšovský Týn
telefon: 379 422 572
mobil: 731 614 064
e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytyn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 18:00
Út		zavřeno
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00